

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΑΡΡΟΥ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΣΤ
ΡΧ
976

1967g

ΕΥΡΗΣΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΑΡΡΟΥ

Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΙΔΙΛΥΑ Ή ΕΙΣΗΛΘΕΙΣ

ΔΟΡΕΑΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΑΡΡΟΥ
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ὅταν τί τάχα ἐνέφρον' ἀπὸ τούτου,
τὸ λαμπρὸ καὶ μευόρανον τρέμει
στὴν ἰερὰνταρτη Παύλου σιῶ ;
Δὲν ἀκούεται κινήσων πούλικον,
οὔτε θάλασσαν, τίλεια γαλήνη
βασιλεύει σὺν ἑσπερῶ σιῶν.

ΦΕΡΟΝΤΑΣ

Βασιλῆ μου Ἀγαμέμνονα, τί ἔχει
καὶ τίς ἔβω στὴ σκηνὴ σου γυρίει ;
ἢ τὴν ἑσπέρην ἢ τὴν ἄσπρην ἢ τὴν ἄσπρην
καὶ τὸν κέντρον αἱ φρουρὴν δὲν ἀνάδρα.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ (ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ), βασιλιάς τῆς Μυκήνας, ἀρχιστράτηγος.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ (ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ), πιστὸς δοῦλος τοῦ Ἀγαμέμνονα.

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, τῆς Χαλκίδας (7 + 7 + 1 ἢ κορυφαία = 15).

ΜΕΝΕΛΑΟΣ βασιλιάς τῆς Σπάρτης, ἀδερφὸς τοῦ Ἀγαμέμνονα.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ, γυναίκα τοῦ Ἀγαμέμνονα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ, κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ (ΑΧΙΛΛΕΥΣ), βασιλιάς τῆς Φθίας.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ (ΑΓΓΕΛΟΣ).

ΟΡΕΣΤΗΣ, ἀδερφὸς τῆς Ἰφιγένειας (ἄφωνο πρόσωπο).

Ἡ σκηνὴ στὸ στρατόπεδο τῶν Ἀχαιῶν στὴν Αὐλίδα, μπροστὰ στὸ κατάλυμα τοῦ Ἀγαμέμνονα.

Ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἠθοποιοὺς (ὑποκριτὰς) ὁ πρῶταγωνιστὴς παρᾶσταινε τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν Ἀχιλλέα. ὁ δευτεραγωνιστὴς τὸ γέροντα, τὴν Ἰφιγένεια καὶ τὸν ἀγγελιοφόρο. ὁ τρίταγωνιστὴς τὸ Μενέλαο καὶ τὴν Κλυταιμῆστρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πρὶν ξημερώσει, ὁ Ἀγαμέμνωνας βγαίνει ἀπὸ τῆ σκηνῆ του μὲ μεγάλη ἀγωνία καὶ ὁμιλεῖ μ' ἓνα δούλο του.

Ἀνάπαιστοι

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἔλα, γέροντα, μπρὸς στὴ σκηνή μου.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Θάρθω. Ἀλλά, βασιλιά μου, τί νέα
σχεδιάζεις ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Θάρθεις ;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Φτάνω ἀμέσως.

Δὲν τὸ πιάνει τὸ γῆρας μου ὁ ὕπνος
καὶ τὰ μάτια μου πάντ' ἀγρυπνοῦν.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Σὰν τί τάχα νὰ φέρνει αὐτὸ τᾶστρο,
τὸ λαμπρό, ποῦ μεσοῦρανα τρέμει
στὴν ἐφτάστερη Πούλεια σιμά ;
Δὲν ἀκούεται φωνὴ κὰν πουλιῶν,
οὔτε θάλασσας· τέλεια γαλήνη
βασιλεύει στὸν Εὐριπο αὐτόν.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Βασιλιά μου Ἀγαμέμνονα, τί ἔχεις
κι ἔξω ἐδῶ στὴ σκηνή σου γυρίζεις ;
Κι ἡσυχάζει δὰ ἀκόμα ἡ Αὐλίδα
καὶ τοῦ κάστρου οἱ φρουρὲς δὲν ἀλλάξαν.
Πᾶμε μέσα.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ζηλεύω σε, γέρο

κι όποιοι έζησε δίχως κιντύνους
 άγνωστος, κι άδοξος, τον ζηλεύω·
 δέ ζηλεύω όποιους ζοϋν στις τιμές.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Μά έδω στέκει τής ζωής μας ή χάρη. 20

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κι όμως είν' επικίντυνη χάρη.
 Κι οί τιμές είναι βέβαια γλυκές
 μά αν σκοντάψουν στα ένάντια, πικραίνουν.
 Πότε τά σφάλματά μας στους θεούς
 τή ζωή μας γυρίζουν ανάποδα, 25
 κι άλλοτε τών ανθρώπων πολλές
 και δυσάρεστες γινώμες τήν τρώγουν.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Δέ μ' άρέσουν αυτά, βασιλιά μου·
 μήν τά λές· δέ σε γέννησ' ό 'Ατρέας
 νάχεις όλα τής ζωής τάγαθά. 30

Σά θνητός που είσαι θάχεις χαρά,
 μά και λύπη. Κι έσύ αν δέν τó θέλεις
 τών θεών οί βουλές τέτοιες είναι.

Μά έσύ άνάφτεις του λύχνου τó φώς
 και τó γράμμα σου γράφεις αυτό, 35

που στα χέρια σου άκόμα βαστάς,
 μά και πάλι όσα γράφεις τά σβήνεις,
 τó σφραγίζεις και πάλι τ' άνοίγεις,
 ρίχνεις τó πινακίδι σου χάμω
 και χλωρό δάκρυ χύνεις,

και καμιά άμφιβολία δέν αφήνεις
 πώς δέ βρίσκεσαι πιά στα καλά σου.

Τί'ναι ό πόνος σου ; τί'ναι ; για πές μου.
 Θα τó πεις σ' άγαθό και πιστόν άνθρωπό σου : 45

στή γυναίκα σου τότε ό Τυνδάραος
 μέ είχε στείλει προικιό της
 και πιστό σύνοδό της.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τρεις κόρες τῆς Θεστιάδας Λήδας γίνηκαν,
 ἡ Φοίβα, ἡ Κλυταιμνήστρα, πῶχ' ὁμόζυγη, 50
 κι ἡ Ἑλένη, πού γιά ταίρι τους τῆ ζήτησαν
 οἱ πρῶτοι τῆς Ἑλλάδας διαλεχτοὶ γαμπροί.
 Βαρεῖες φοβέρες μοίραζαν καὶ φονικὸ
 μελέταε, ὅποιος τὴν κόρη δὲ θά λάβαινε.
 Δὲν ἤξερε ὁ πατέρας τῆς Τυνδάραος 55
 πῶς νὰ τῆ δώσει ἢ ὄχι δίχως μπέρδεμα.
 Τοῦρθε στὸ νοῦ του μεταξύ τους νὰ ὀρκιστοῦν
 καὶ τὰ δεξιὰ τους χέρια δώσουν οἱ γαμπροὶ
 καὶ στοῦ βωμοῦ τίς φλόγες νὰ χύσουν σπονδές,
 κι αὐτὰ νὰ βεβαιώσουν μὲ κατάρτα τους : 60
 ὅποιου κι ἂν γένει ταίρι ἡ Τυνδαρίδα, αὐτὸν
 νὰ συμβοηθήσουν, ἂν ἀπὸ τὸ σπίτι του
 τὴν πάρει ἄλλος καὶ φύγει κι ἔτσι ἀφήσει αὐτόν·
 νὰ πολεμοῦν τὸν ἄρπαγα, νὰ τοῦ χαλνοῦν 65
 τὴ χώρα του ὅμοια, Ἑλληνικὴ καὶ βάρβαρη.
 Κι ἀφοῦ εἶχαν δώσει ὑπόσχεση, κι' ἔτσι ὁμορφα
 μὲ στέρια γνώμη ὁ γέροντας Τυνδάραος
 τοὺς εἶχε καταφέρει, τότε ἀφήνει πιὰ
 τὴν κόρη του γιά νὰ διαλέξει ἓνα γαμπρόν,
 ὅποιον τῆς Ἀφροδίτης οἱ γλυκὲς πνοὲς 70
 θ' ἄφερναν. Κι ἔτσι ἐκείνη τὸ Μενέλαο
 διαλέγει, πού νὰ μὴν τὴν εἶχε πάρει αὐτός.
 Ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Φρυγῶν σὰν ἔφτασε
 στὴ Σπάρτη ὁ Πάρης πού τίς θεὲς ἐδίκασε, 75
 ὡς λέν, στολὴ φορώντας ἀνθερὴ, λαμπρὸς
 μὲ τὸ χρυσάφι καὶ μὲ λούσο βάρβαρο,
 πόθησε τὴν Ἑλένη, τὸ ποθεῖ κι αὐτὴ 80
 καὶ τὴν ἀρπάζει κι ἔφυγε πρὸς τὰ μαντριά
 τῆς Ἴδας, σὰ δὲν ἦταν ὁ Μενέλαος
 στὸ σπίτι του. Κι ἐκεῖνος τότε σὰν τρελὸς
 ἀπὸ τὸν πόθο, στὴν Ἑλλάδα πρόβαλε
 τοὺς παλιοὺς ὅρκους τοῦ Τυνδάραου μαρτυριά,
 πῶς τὸν ἀδικημένο πρέπει νὰ βοηθοῦν. 80

Λοιπὸν ἄρματωμένοι οἱ Ἕλληνες ὄρμουν
 ἐδῶ μὲς στήν Αὐλίδα τῇ στενόπορῃ,
 μ' ὄπλα, καράβια, ἀμάξια κι ἄλογα πολλά.
 Κι ἐμὲ διαλέγουν στρατηγό, πού εἰμ' ἀδερφός
 τοῦ Μενελάου. Κι ἄμποτε τάξιωμα 85
 τοῦτο νὰ τῶχε κάποιος ἄλλος, κι ὄχι ἐγώ.
 Κι ἐνῶ μαζεύτηκε ὄλος ὁ στρατός ἐδῶ
 μὲς στήν Αὐλίδα, στέκουμα ἀταξίδευτοι.
 Κι ὁ μάντης Κάλχας στήν ἀνάγκη λάλησε
 νὰ δώσω ἐγὼ τὴν κόρη μου Ἴφιγένεια 90
 θυσία στοῦ τόπου τὴν προστάτισσ' Ἄρτεμη,
 κι ἔτσι θὰ πάμε καὶ τὴν Τροία θὰ πάρουμε·
 μὰ δίχως τῇ θυσία αὐτὰ δὲ γίνονται.
 Κι ἐγὼ εἶπα στὸν Ταλθύβιο, καθὼς τάκουσα,
 νὰ διαλαλήσει πὼς ἀφήνω τὸ στρατὸν 95
 ἐλεύτερο νὰ φύγει, γιατί δὲ βαστῶ
 τὴν κόρη μου νὰ σφάξω. Μὰ ὁ ἀδερφός μου πιά
 μὲ κάθε λόγο νὰ ὑπομείνω τὰ δεινὰ
 μ' ἔπεισε. Κι ἔτσι γράφω στὴ γυναῖκα μου
 τὴν κόρη μας νὰ στείλει γιὰ νὰ παντρευτεῖ 100
 τὸν Ἀχιλλέα, παινώντας τὴν ἀξία του,
 καὶ λέοντας πὼς δὲ φεύγει μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς,
 ἂν δὲ θὰ πάρει νύφη ἀπὸ τὸ σπίτι μας.
 Σὲ τέτοιο γάμο ψεύτικο ἢ γυναῖκα μου
 θὰ πίστευε νὰ στείλει ἐδῶ τὴν κόρη μας. 105
 Καὶ μόνοι ἀπ' ὄλους τὴν ἀλήθεια ξέρουμε
 ἐγώ, ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ Κάλχας κι ὁ Μενέλαος.
 Ὅσα ὅμως τότε δὲν τὰ σκέφτηκα καλά,
 τ'ἀλλάζω τώρα, γέροντα, στὸ γράμμ' αὐτό,
 πού εἶδες νάνοιγοκλείνω στήν ἀστροφεγγιά. 110
 Ἐμπρός, πᾶρε τὸ γράμμα πιά καὶ πήγαινε
 πρὸς τ' Ἄργος. Κι ὅσα κρύβει μὲς τίς δίπλες του
 θὰ σοῦ τὰ πῶ, γιατί εἶσαι στὴ γυναῖκα μου
 καὶ σ' ὄλο μου τό σπίτι πάντοτε πιστός.

Ἄναπαιστοι

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Λέγε καὶ ξήγα μου, γιὰ νὰ πῶ καὶ μὲ γλῶσσα 115
σύμφωνα μ' ὅσα γράφεις στὸ γράμμα σου τοῦτο.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

᾽ὦ τῆς Λήδας βλαστάρη, σοῦ στέλνω 175
νέα γραφὴ κοντὰ στ' ἄλλο μου γράμμα,
νὰ μὴ στείλεις τὴν κόρη σου ἐδῶ
στὴν ἀκύμαντη Αὐλίδα, στῆς Εὐβοίας 120
τὴν πλατύκολπη τούτη φτερούγα.
Καὶ τὸ γάμο τῆς κόρης μας πλιὸ
θὰ τὸν κάνουμε σ' ἄλλον καιρό.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Κι ὁ Ἀχιλλέας ποὺ χάνει τὴ νύφη 185
δὲ θανάφει βαριὰ θυμωμένος 125
πρὸς ἐσὲ καὶ στὸ ταίρι σου ; Αὐτὸ
φοβερὸ εἶναι. Γιὰ ξήγα τί λές.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τ' Ἀχιλλέα μόνο τῶνομα βγῆκε, 195
μὰ γιὰ γάμο δὲν ξέρει αὐτός, οὔτε
τὸ τί κάνουμε, οὐδὲ πῶχω τάξει 130
μὲ τὰ λόγια τὴν κόρη μου νύφη
στὴν ἀγκάλη του ἐγὼ νὰ τὴ δώσω.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Φοβερὴ, βασιλιά μου, εἶχες τόλμη, 205
ποὺ ἐνῶ τάξεις τὴν κόρη σου ταίρι
νὰ τὴ δώσεις στὸ γιὸ τῆς θεᾶς,
στοὺς Δαναοὺς γιὰ σφαχτάρη τὴ φέρνεις. 135

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

᾽Οἰμέ, σάλεψε ὁ νοῦς μου ! 215
᾽Οἰμέ, πέφτω σὲ τύφλα βαρειά.
Τρέξε, κίνα τὰ πόδια γοργά,
τὰ γεράματα νικά.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τρέχω εὐτύς, βασιλιά μου. 140

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Νὰ μὴν κάτσεις στοῦ λόγγου τὶς βρῦσες,
γλυκὸς ὕπνος νὰ μὴ σὲ πλανέψει.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Μπά, θεὸς νὰ φυλάξει.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Καὶ παντοῦ δὰ ὅπου ὁ δρόμος χωρίζει,
κοίτα μήπως ἀμάξι κανένα
σοῦ ξεφύγει περνώντας γοργά,
πού θὰ φέρει τὴν κόρη μου ἐδῶ
στῶν Δαναῶν τὰ καράβια.

145

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Καλά.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κι ἂν θὰ βρεῖς τὴν πομπή πρὸς τὶς πύλες τῆς χώρας,
τὶς χαβιῆς τῶν ἀλόγων νὰδράξεις, καὶ πίσω
στὰ Κυκλώπεια κάστρα ξανά γύρισέ την.

150

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Πές μου, ἡ κόρη σου πῶς θὰ πιστέψει
κι ἡ γυναῖκα σου, τέτοια σὰν πῶ ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τὴ σφραγιδα αὐτὴ ποῦναι στὸ γράμμα μου αὐτὸ
φύλαξέ την. Καὶ πῆγαινε· ἀσπρίζει τὸ φῶς
τῆς λαμπρῆς χαραυγῆς καὶ τοῦ Ἥλιου
τὸ τετράζυγο πύρινο ἀμάξι.

155

Βόθησέ με στὰ βάσανα πῶχω.

160

Δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον κανένας

ὡς τὸ τέλος νὰ ζήσει εὐτυχῆς.

Δίχως λύπες δὲν εἶναι κανεῖς.

Ἄ γέροντας φεύγει. Ὁ Ἀγαμέμνωνας μπαίνει στὴ σκηνή του.

2. ΠΑΡΟΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

*Έρχονται στὴν ὀρχήστρα 15 νιές Χαλκιδιώτισσες (7 + 7 + 1), ποὺ ἀπαρτίζουν τὸ Χορὸ. Ἀρχίζει ἡ Κορυφαία.

Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Στροφή 1

Μὲς στῆς Αὐλίδας ἔφτασα τὰμμουδερὸ ἀκρογιάλι

165

τὸ στενορρέματο Εὐριπο περνώντας, σὰν ἀφῆκα
 τῆ χώρα μου Χαλκίδα ἐγώ, πού τὰ νερά τῆ θρέφουν
 τῆς ξακουστῆς Ἀρέθουσας, νὰ ἰδῶ στρατὸ καὶ στόλο 170
 τῶν ἀντρειωμένων Ἀχαιῶν, πού μὲ καράβια χίλια,
 καθὼς μᾶς λέν οἱ ἄντρες μας, τοὺς ὀδηγοῦν στὴν Τροία 175
 ὁ ἀφέντης Ἀγαμέμνωνας μὲ τὸν ξανθὸ Μενέλαο,
 γιὰ τὴν Ἑλένη πού ἄρπαξεν ἀπ' τὸν καλαμοτρόφον
 Εὐρώτα ὁ Πάρης ὁ βοσκός, τῆς Ἀφροδίτης δῶρο, 180
 τότε πού μὲ τὴν Ἀθηνᾶ καὶ μὲ τὴν Ἥρα ἡ Κύπρη
 λογόφερνε κι ἐμάλωνε στὶς δροσερὲς βρυσούλες,
 καὶ πῆρε τὰ πρωτεῖα τῆς ὀμορφιάς αὐτή.

Ἀντίστροφη 1

Μὲς στ' ἄλσος τῆς Ἀρτέμιδας, πού εἶδε πολλὲς θυσίες, 185
 μὲ κόκκινα ἦρθα μάγουλα κι ἀπὸ ντροπὴ ἀνθισμένα, 189
 νὰ ἰδῶ ὄπλα, ἀσπίδες καὶ σκηνές, νὰ ἰδῶ κι ἀλόγων πληθὸς
 κι ἀρματωμένους Ἑλληνας. Κι εἶδα τοὺς δυὸ συντρόφους
 τοὺς Αἴαντες, τοῦ Οἰλέα τὸ γιό κι αὐτὸν τοῦ Τελαμῶνα,
 τῆς Σαλαμίνας καύχημα, τὸν Παλαμῆδη - ἀγγόνι 195
 τοῦ Ποσειδῶνα - καὶ μαζί τὸν Πρωτεσίλαο· παίζουν
 χαρούμενοι σὲ σχήματα πολὺπλοκα τὰ ζάρια
 καὶ τὸ Διομήδη πού χαρὰ τὸ δίσκο εἶχε νὰ ρίχνει, 200
 καὶ τὸ Μηρίονη, θαυμαστὸ πολεμιστή, γιὸ τ' Ἄρη,
 καὶ τοῦ Λαέρτη εἶδα τὸν γιὸν ἀπ' τὰ νησιώτικα ὄρη
 καὶ τὸ Νιρέα πού ὅλους περνάει στὴν ὀμορφιά. 205

Ἐπωδὸς

Εἶδα τὸ γοργοπόδαρο κι ἰσάνεμο Ἀχιλλέα,
 τάνάθρεμμα τοῦ Χείρωνα, τῆς Θέτιδας τῆ γέννα, 209
 πού στὰ χαλίκια τοῦ γιαλοῦ βαριά ὀπλισμένος τρέχει,
 κι ἀμάξι μ' ἄτια τέσσερα πασχίζει νὰ περάσει. 215
 Κι ὁ ἀμαξηλάτης Εὐμηλος, τ' Ἀδμήτου ὁ γιός, φωνάζει
 καὶ μὲ τὴ μαστιγα χτυπᾷ τὰ ζηλευτὰ ἄλογά του, 220
 πού χαλινάρια εἶχαν χρυσά, κι ἦταν τὰ δυὸ τῆς μέσης
 λευκόστιχτα κι ἀσπρόμαυρα, καὶ τᾶλλα δυὸ, τᾶπόξω,
 ξανθότριχα, καὶ παρδαλὰ τὰ ποδοστράγαλα εἶχαν. 225
 Κι ὁ Ἀχιλλέας ἀκούραστος πηδᾷ βαριά ὀπλισμένος,

πάντα κοντά στ' άμάξι και δίπλα στους τροχούς. 230

Στροφή 2

Είδα κι έθαύμασα άμετρα καράβια, τὰ γυναικεία
τὰ μάτια μου δὲ χόρταιναν άπ' τή χαρά νά βλέπουν.
Πενήντα πλοία πολεμικά πρὸς τὸ δεξι τὸ μέρος 235
ὁ Ἄχιλλέας τὰ κυβερνεῖ, τῶν Μυρμιδόνων Ἄρης.
Στὶς πλῶρες των ἀγάλματα χρυσά ἔχουν Νεράιδων,
στὶς πρύμνες τὴ σημαία τ' Ἀχιλλεϊκοῦ στρατοῦ. 240

Ἄντιστροφή 2

Κοντά τους πλοία Ἄργίτικα στέκονταν ἄλλα τόσα,
πού οἱ δυὸ ἄρχηγοὶ τὰ κυβερνοῦν, ὁ γιὸς τοῦ Μηκιστέα
ὁ Εὐρύαλος, κι ὁ Στένελος ὁ γιὸς τοῦ Καπανέα. 245
Κατόπι τοῦ Θησέα ὁ γιὸς μ' ἐξήντα πλοία, πῶχει
σ' άμάξια μ' ἄτια φτερωτὰ τὴ θεά Ἄθηνᾶ, πού δίνει 250
στοὺς ναῦτες ἡ θωριά της ἐλπίδα καὶ χαρά.

Στροφή 3

Εἶδαμε καὶ τῶν Βοιωτῶν πενήντα πλοία πού εἶχαν
στῆς πρύμνης των τὰκρόκορφα σημαδιακὸ στολίδι· 255
τὸν Κάδμο αὐτὸ παράστανε, πού ἐκράτει χρυσὸ δράκο.
Εἶχαν τὸν ἥρωα Λήϊτον ἐκεῖνα γιὰ ἄρχηγό τους. 260
Κι ἀπὸ τὸ Θρόνιο τὰκουστὸ κίνησε ὁ γιὸς τοῦ Οἰλέα
καὶ φτάνει μ' ἄλλα τόσα καράβια Λοκρικὰ . . .

Ἄντιστροφή 3

Φέρνει κι άπ' τὴν Κυκλώπεια Μυκὴνα ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα 265
σ' ἑκατὸ πλοία στρατὸν πολὺ (κι ἔχει συναρχηγό του
τὸ φίλο του Ἄδραστο)· γι' αὐτὴ νά ἐκδικηθεῖ ἡ Ἑλλάδα,
πού ἄφησε τὰ παλάτια της γιὰ γάμο βάρβαρο. Εἶδα 270
καὶ τὴ σημαία τοῦ Νέστορα τῆς Πύλου ὀρθὴ στὴν πρύμνη,
πού εἶχε μὲ πόδια ταύρου τὸν ποταμὸ Ἄλφειό . . . 275

Ἐπωδὸς

Μὲ τὸ Γουνέα ὡς ἄρχηγὸ τῶν Αἰνιάνων ἦταν
δώδεκα πλοία· καὶ σιμὰ τῆς Ἥλιδας οἱ ἄρχόντοι· 280
Ἐπειοὺς τοὺς ἔλεγε ὁ στρατός· τὸν Εὐρυτο εἶχαν πρῶτο.
Κι ὁ Μέγης τοῦ Φιλέα ὁ γιὸς, ἀπὸ τὶς Ἑχινάδες, 285
τὰ κακοζύγωτα νησιά, τῶν Τάφειων κυβερνοῦσε
τὰ πλοία, πού εἶχαν στείλει μὲ τᾶσπρα τὰ κουπιά.

Κι ὁ Σαλαμίνιος Αἴαντας τὰ δυὸ πλευρὰ τοῦ στόλου,
 τὸ δέξιο καὶ τὰριστερό, σὲ μιὰ σειρά τὰ σμίγει 291
 μὲ δώδεκα γοργότατα καράβια ἀραδιασμένα.
 Ἔτσι ἄκουσα τὸ ναυτικὸ στρατὸ κι ἔτσι τὸν εἶδα: 295
 κι ἂν ξεμυτίσουν μπρὸς σ' αὐτὸν οἱ βάρκες τῶν βαρβάρων
 δὲ θὰ ξαναγυρίσουν πιά: τέτοιοι ἐγὼ εἶδα στόλο. 300
 Ὅσο γιὰ τὸν πεζὸ στρατὸ, στὸ σπίτι μου ἔχω ἀκούσει
 πολλὰ, κι ἀνάγκη τώρα δὲν εἶναι νὰ τὰ πῶ.

3. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ Α΄.

Ὁ Μενέλαος πιάνει τὸν ἀποστελμένο μὲ τὸ γράμμα.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Μενέλαε, ἔχει τόλμη κακὴν κι ἄπρεπτη.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Φύγε· εἶσαι στοὺς ἀφέντες σου πολὺ πιστός.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τιμὴ μοῦ φέρνει ἢ προσβολὴ ποὺ μῶκανες. 305

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Θὰ κλάψεις, ἂν θὰ κάνεις τὰ δὲν πρέπει σου.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Δὲν ἔπρεπε νὰ νοίξεις γράμμα ποὺ εἶχα ἐγώ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Μηδὲ κι ἐσὺ νὰ φέρνεις σ' ὅλους συμφορές.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Μάλωνε μ' ἄλλους· κι ἄφησε σ' ἐμέν' αὐτό.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Δὲ θὰ τάφήσω.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Κι οὐτ' ἐγὼ τὸ παρατῶ. 310

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Σοῦ σπάζω μὲ τὸ σκῆπτρο τὸ κεφάλι σου.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τιμὴ μου νὰ χαθῶ γιὰ τοὺς ἀφέντες μου.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ἄφησ' το· οἱ δοῦλοι πρέπει λίγα νὰ μιλοῦν.

Μπαίνει βιαστικά ὁ Ἀγαμέμνωνας.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἄφην γη μου Ἀγαμέμνονα, ἀδικούμαστε·
αὐτὸς μὲ βιά τὸ γράμμα σου ἀπ' τὰ χέρια μου 315
μοῦ ἄρπαξε, καὶ δὲν κάνει τὰ πρεπούμενα.

Τροχαϊκὰ τετράμετρα

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μπά!
Τί εἶν' αὐτὴ ἡ λογομαχία κι οἱ φωνές μπρὸς στὴ σκηνή ;
ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ἐγὼ πρέπει νὰ μιλήσω κι ὄχι αὐτός, ἄκουσ' ἐμέ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μὰ Μενέλαε, τί μαλώνεις σὺ μ' αὐτὸν καὶ τὸν τραβᾷς ;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ρίξε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα γιὰ νάρχισω νὰ σοῦ πῶ. 320

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Θαρρεῖς τρέμω νὰ κοιτάξω σέ, τ' Ἄτρεα γιὸς ἐγώ ;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Βλέπεις τοῦτο δὰ τὸ γράμμα, πού θὰ φέρει συμφορές ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Βλέπω, μὰ ἀπὸ τὰ δικά σου χέρια πρῶτα δὸς μου το.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ὅχι, πρὶν νὰ δείξω σ' ὅλους τοὺς Δαναοὺς, τί γράφει αὐτό.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μήπως τ'ἀνοιξες καὶ ξέρεις ὅσα ἐσὺ δὲν ἔπρεπε ; 325

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ξέρω τίς κρυφές σου πράξεις, ὥστε ἐσὺ νὰ πικραθεῖς.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Χαρὰ στὴν ἀνεντροπία σου. Καὶ ποῦ τόπιασες αὐτό ;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Καρτερώντας νάρθει ἡ κόρη σου ἀπὸ τ' Ἄργος στοὺς στρατό.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Γιατί μὲ παραμονεύεις ; Καὶ δὲν εἶναι ἀνεντροπία ;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Μὲ κεντοῦσε ἡ περιέργεια· δοῦλος σου δὲν εἶμ' ἐγώ. 330

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Δὲ μ' ἀφήνουν νὰ εἶμαι κύριος τοῦ σπιτιοῦ μου; Τί 'ναι αὐτό;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Λοξά σκέπτεσαι, άλλα τώρα, άλλα κατόπι κι άλλα πρίν.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Λές κομψά· μα ή σοφή γλώσσα μισητή είναι τῶν κακῶν.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Τᾶστατα μυαλά τοὺς φίλους τοὺς μπερδεύουν κι ἀδικοῦν.

Θέλω νὰ σ' ἀποξελέγξω, μα ἀπὸ τὴν ὀργή σου ἐσύ 335

μὴν ξεφεύγεις τὴν ἀλήθεια· σύντομα θὰ σοῦ τὰ πῶ.

Ξέρεις, ὅταν προσπαθοῦσες πῶς νὰ γένεις ἀρχηγὸς

τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν Τροία – τάχα πῶς δὲν τῶθελες,

μέσα σου ὅμως τὸ ποθοῦσες – πόσον ἦσουν ταπεινὸς

σφίγγοντας τὸ κάθε χέρι, καὶ τὶς θύρες σου ἀνοιχτές 340

εἶχες σ' ὅλους κι ἐχαιρέτας τὸν καθένα στὴ σειρά,

κι ἂν δὲν τῶθελαν ἀκόμα, νὰγοράσεις τὴν τιμὴ

μὲ τοὺς τρόπους σου ζητώντας ; Μὰ σὰν πῆρες τὴν εὐτὺς

τρόπους ἄλλαξες, στοὺς φίλους δὲ φερνόσουν ὅπως πρίν,

μέσα ἐκλείστης κι εἶχες γίνει δυσκολοπλησίαστος. 345

Ὁ καλὸς ποτὲ δὲν πρέπει, σὰν τὸν βρεῖ μεγάλη ἀκμὴ,

καὶ τοὺς τρόπους του νὰλλάζει, μόνον πρέπει νὰ φανεῖ

τότε σταθερὸς στοὺς φίλους, πού εὐτυχώντας ἤμπορεῖ

νὰ τοὺς ὠφελεῖ. Τὰ βλέπεις ἀπ' ἀρχῆς σ' ἡῦρα κακόν.

Κι ὅταν ἦρθε στὴν Αὐλίδα τῶν Ἑλλήνων ὁ στρατὸς, 350

πάλι τίποτε δὲν ἦσουν, κι ἀπ' τῶν θεῶν τὴ συμφορὰ

τᾶχασες, πού ἀέρας πρύμος δὲ φυσοῦσε, κι οἱ Δαναοὶ

φώναζαν τὰ πλοῖα νὰφήσουν κι ἀδίκα νὰ μὴ μοχθοῦν

στὴν Αὐλίδα, πόσον εἶχες ταραχὴ κι ἄθλια θωριά,

μὴ τὸν κάμπο τοῦ Πριάμου δὲ γεμίσεις μὲ στρατὸ 355

κυβερνήτης χίλιων πλοίων. Καὶ μ' ἐρώταες : « Τί πορεῖα

νὰβρω μὲς στὴν ἀποριά μου, δόξα νὰ μὴ στερηθῶ

χάνοντας τὴν ἐξουσία ; » Κι ἅμα ὁ Κάλχας φώναζε

πῶς οἱ Ἄργειοὶ θὰ ξεκινήσουν τότε, ὅταν τὴ κόρη σου

στὴν Ἀρτέμιδα θυσιάσεις, πρόθυμα τὴν ἔταξες· 360

καὶ μηνᾶς μὲ θέλημά σου – μὲ βιὰν ὄχι, μὴν τὸ 'πεις –

στὴ γυναῖκα σου νὰ στείλει ἐδῶ τὴν κόρη σου, ἀφορμὴ

τ' Ἀχιλλέα νὰ γένει ταίρι. Μὰ ἄλλαξες τὴ γνώμη εὐτὺς

κι ἄλλα γράφεις, πῶς τῆς κόρης σου δὲ γίνεσαι φονιάς.

Κι εἶναι ὁ ἴδιος πάντα αἰθέρας, ὅπου τᾶκουσεν αὐτά. 365
 Κι ἄλλοι μύριοι τῶχουν πάθει· γιὰ νάρθουν στὰ πράματα
 πρόθυμα κοπιάζουν πρῶτα, κι ἔπειτα τραβιοῦντ' αἰσχρά
 πότε γιὰτὶ ἀκοῦν ἀνόητους, πότε δίκια, γιὰτὶ αὐτοὶ 315
 δὲ μποροῦν νὰ κυβερνήσουν. Κρίμα στὴν ταλαίπωρη
 τὴν Ἑλλάδα, πού ἐνῶ θέλει μὲ τιμὴν νὰγωνιστεῖ, 370
 τώρα τοὺς καντιποτένιους βάρβαρους θάφήσει πιὰ
 γιὰ τὴν κόρη τῆ δικῆ σου καὶ γιὰ σὲ νὰ τὴ γελοῦν.
 Κυβερνήτη τῆς πατρίδας καὶ τῶν ὄπλων ἀρχηγὸ
 ἐγὼ δὲ θάβανα κανέναν ἀπὸ φιλοπροσωπιά.
 Θέλει νοῦν ὁ στρατηλάτης, θέλει φρένα ὁ ἀρχηγός. 375

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ὅταν τὰδέρφια πέσουν σὲ μαλώματα,
 φέρνει ἡ λογομαχία τους πολὺ κακό.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Θέλω νὰ σοῦ κάμω λίγα καὶ καλὰ μαλώματα,
 δίχως νὰ ψηλοσηκώσω ἀνέντροπα τὰ μάτια μου,
 μὰ πραϊκὰ σὰν ἀδερφός σου· γιὰτὶ ντρέπεται ὁ καλός. 380
 Τί ἔχεις κόκκινο τὸ μάτι ; ἴπές μου. Τί φυσομανᾶς ;
 Ποιός σοῦ φταίει ; Τί θέλεις νᾶχεις ; Τὴν καλή σου ἐπιθυμεῖς
 Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ τὴ δώσω, ἀφοῦ τὴ φύλαξες κακά.
 Θέλεις γιὰ τὰ σφάλματά σου ἐγὼ ὁ ἀθῶος νὰ τραβῶ ;
 Ἦ σὲ καίει ἡ δική μου δόξα ; Ἄλλὰ ζητᾶς στὴν ἀγκαλιά 385
 νᾶχεις ὁμορφὴ γυναῖκα ; Μὰ σοῦ λείπουν τὰ μυαλὰ
 κι οἱ καλοὶ τρόποι σοῦ λείπουν. Ὁ κακὸς κακὰ ποθεῖ.
 Κι ἂν ἐγὼ ἄλλαξα κατόπι μιὰν ἀπόφαση στραβή,
 τάχα εἶμ' ἄμυαλος ; Ἐσύ ἴσαι πλειότερο, πού ἀφοῦ ἔχασες
 μιὰ ἀπιστὴ γυναῖκα, θέλεις νὰ τὴν λάβεις πάλι, ἐνῶ 390
 γιὰ καλό σου ὁ θεὸς τὴν πῆρε. Στὸν Τυνδάραο ὀρκίστηκαν
 οἱ στραβόμυαλοι τῆς κόρης του γαμπροί· ἀλλ' αὐτὸ θαρρῶ
 τῶκαμε ἡ ἐλπίδα ποῦχεν ὁ καθεὶς των, κι ὄχι ἐσύ.
 Πάρ' τους τώρα καὶ πολέμα· γιὰτὶ εἶν' ἔτοιμοι οἱ μωροί.
 Μὰ ἔχει νοῦν ὁ θεὸς καὶ ξέρει τοὺς καταναγκαστικούς 395
 καὶ κακοδεμένους ὀρκους. Καὶ δὲ θὰ σκοτώσω ἐγὼ
 τὰ παιδιὰ μου, γιὰ νὰ λάβεις ἀδικὴ χαρὰν ἐσύ
 τὴν κακή σου συγκοιμήτρα σὰ θὰ τὴν ἐκδικηθεῖς,

ἐνῶ ἐμένα νύχτα μέρα δάκρυα μαῦρα θά με τρῶν,
 πού παράνομα ἔχω σφάξει τὰ δικά μου τὰ παιδιά.
 "Ὅλα σύντομα σοῦ τὰ εἶπα, καθαρὰ κι ὀρθὰ κοφτά. 400
 κι ἂν ἐσύ δὲ φρονιμέψεις, ξέρω τί θὰ κάμω ἐγώ.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Αὐτὰ εἶν' ἐνάντια στὰ πρὶν λόγια, ἀλλὰ σωστά
 καὶ τὰ λυπιοῦνται τὰ παιδιὰ τους οἱ γονεῖς.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Δὲν εἶχα ὁ δόλιος συγγενεῖς νὰ μὲ πονοῦν.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Θᾶχεις, ἂν τὸ χαμό τους δὲν ἀποζητᾶς. 405

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Καὶ ποῦ θὰ δείξεις πῶχαμεν ἓνα γονιό ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Σὲ φρόνιμα βοηθώντας κι ὄχι σὲ τρελά.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Οἱ δικοὶ πρέπει τοὺς δικοὺς νὰ συμπονοῦν.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ζήτα μου δίκια, κι ὄχι νὰ πικραίνεις με.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Μαζὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα αὐτὰ δὲν τὰ τραβῶ ; 410

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μὲ σὲ κι ἡ Ἑλλάδα εἶναι τρελή, ἀπ' ὀργή θεοῦ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Καμάρωνε τὸ σκῆπτρο σου, ἀφοῦ πρόδωκες
 τὸν ἀδερφό σου. Κι ἄλλους τρόπους θάβρω ἐγώ
 καὶ φίλους ἄλλους.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἄγαμέμνονα, ἀρχηγέ

τῶν Πανελλήνων, ἦρθα φέρνοντας σ' ἐσέ 415

τὴν κόρη σου Ἰφιγένεια. Τὴν ἀκολουθεῖ

κι ἡ μάνα της, ἡ Κλυταιμῆστρα σου μαζί,

κι ὁ γιός σου Ὀρέστης· βλέποντάς τους θὰ χαρεῖς,

τόσον καιρὸ ἀφοῦ λείπεις ἀπ' τὸ σπίτι σου.

Ἄλλὰ ἐπειδὴ καὶ δρόμο τράβηξαν μακρύ, 420

τάβρὰ τους πόδια πλάϊ σὲ βρύση δροσερή,

Δ. Σάρρου.—Ἰφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι.

2

- καθώς και τάλογά τους, ξεκουράζαν πιά:
 και στὰ χλωρὰ λιβάδια κάθισαν νὰ φάν.
 Μὰ ἐγὼ μπροστά ἔχω τρέξει γιὰ νὰ ἐτοιμαστῆς.
 Κι ἡ κόρη σου πὼς ἦρθε, τόμαθε ὁ στρατός, 425
 γιατί γοργὸς ὁ λόγος πέταξε παντοῦ.
 Καὶ τρέχουν ὅλοι τὴν κοπέλα γιὰ νὰ ἰδοῦν.
 Ὅλοι θαυμάζουν καὶ τιμοῦν τοὺς εὐτυχεῖς.
 Καὶ λέγουν : « εἶναι γάμος ἢ τί γίνεται ;
 Ἦ πόθησεν ὁ ἀφέντης Ἀγαμέμνονας 430
 νὰ ἰδεῖ τὴν κορασιά του καὶ τὴν ἔφερε ; »
 Κι ἄλλοι εἶπαν : « τὴν παρθένα πρὶν τοῦ γάμου τῆς
 τὴ φέρνουν στῆς Αὐλίδας τὴν κυρὰ Ἄρτεμιν.
 Ἀλλὰ ποιὸς θὰ τὴν πάρει ; » Τοίμασε λοιπὸν 435
 γιὰ τοῦτα τὰ κανίστρια, στεφανώσετε
 τὴν κεφαλὴ σας μ' ἄνθη, καὶ σύ, βασιλιά
 Μενέλαε, γιὰ τὸ γάμο φρόντιζε· ἄς βροντοῦν
 μὲς στὶς σκηνὲς σουραύλια καὶ χτύποι ποδιῶν· 440
 γιατί ἦρθε ἡ μέρα τῆς κοπέλας ἢ λαμπρῆ.
 ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ
 Σ' εὐχαριστῶ· μὰ σύρε μὲς στὰ δώματα· 445
 καὶ τᾶλλα ἢ τύχη θὰ τὰ φέρει σὲ καλό.—
 Φεύγει ὁ ἀγγελιοφόρος.
 Ὅϊμέ, ποῦθε νάρχισω ὁ δόλιος ; Τί νὰ πῶ ;
 Σὲ τί ζυγὸν ἀνάγκης ἔπεσα σκληρῆς !
 Θεὸς σοφώτερός μου μὲ κατάρτεξε,
 καὶ μοῦ ἀναποδογύρισε τὰ σχέδια. 445
 Ὡ πόσο χρήσιμ' εἶναι ἡ ταπεινὴ γενιά !
 Γιατί νὰ κλάψουν εὐκολὰ μποροῦν αὐτοί,
 καὶ νὰ τὰ λέγουν ὅλα· ἐνῶ στοὺς εὐγενεῖς
 αὐτὰ δὲν πρέπουν. Τὴ ζωὴ μας κυβερνᾷ
 τὸ μεγαλεῖο καὶ τὸ λαὸ δουλεύουμε. 450
 Ποῦ ἐγὼ νὰ βγάλω δάκρυ τώρα ντρέπουμεαι,
 καὶ νὰ μὴν κλάψω πάλι ὁ δόλιος ντρέπουμεαι,
 καὶ στὶς πιὸ μεγάλες συμφορὲς σὰν ἔφτασα.
 Καὶ τί θὰ πῶ πιά τώρα στὴ γυναῖκα μου ;
 Πῶς θὰ τὴν ἀντικρύσω, πῶς θὰ τὴ δεχτῶ ; 455

Κοντά στὰ πάθια πού εἶχα μ' ἀποχάλασεν
 ἀκάλεστη σὰ μοῦρθε. Κι ὅμως φυσικό
 νάκολουθαί τήν κόρη της, παντρεύοντας
 καί δίνοντας τὸ σπλάχνο της, ὅπου ἄσπλαχνο
 θὰ μ' εὔρει. Κλαίγω καί τὴ δόλια κορασιά . . . 460
 Τί κορασιά ; Πού νύφη θὰ τὴν πάρει αὐτὺς
 ὁ Ἄδης· κι αὐτὴ θὰ με ἰκετεύει ἔτσι, θαρρῶ :
 « Πατέρα, μὲ σκοτώνεις ; Τέτοια δὰ παντρεία
 κι ἐσύ νὰ κάμεις κι ὅποιος εἶναι φίλος σου!».
 Κοντὰ θὰ κλαίει κι ὁ Ὀρέστης συγκινητικά, 465
 χωρὶς νὰ νοιώθει, γιατί ἀκόμα εἶναι μωρό.
 Ἄχ! τοῦ Πριάμου ὁ γιὸς μοῦ τᾶχει κάμει αὐτά,
 σὰν πῆρε τὴν Ἑλένη· αὐτὸς μ' ἐχάλασε.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Κι ἐγὼ καταλυπιοῦμαι· γιὰ τοῦ βασιλιᾶ
 τὴ συμφορὰ κι οἱ ξένοι πρέπει νὰ θρηνοῦν. 470

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Δὸς μου, ἀδερφέ, νὰ σφίξω πιὰ τὸ χέρι σου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Πᾶρε το· ἐσύ εἶσαι νικητῆς κι ἄθλιος ἐγώ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ὅρκίζομαι στὸν πάππο μας τὸν Πέλοπα,
 καθὼς καί στὸν Ἄτρεα, πού μᾶς γέννησε,
 νὰ σοῦ μιλήσω ἀπ' τὴν καρδιά μου καθαρά 475
 καί τίποτε πλασμένο, μόνον τί φρονῶ.

Σὲ εἶδα νὰ χύνεις δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια σου

κι ἐπόνεσά σε κι ἀντιδάκρυσα κι ἐγώ,

καί φεύγω ἀπ' τὰ παλιά μου λόγια ξέμακρά.

Δέ σε πικραίνω· κι ἔρχομαι στή γνώμη σου. 480

Σοῦ λέω νὰ μὴ σκοτώσεις τὸ παιδάκι σου,

μήτε νὰ προτιμήσεις τὸ συμφέρο μου.

Δὲν πρέπει ἐσύ νὰ κλαῖς κι ἐγὼ νὰ χαίρομαι :

νὰ χάνονται οἱ δικοί σου, κι οἱ δικοί μου ἄς ζοῦν.

Τί θέλω τάχα ; Κι ἂν ποθῶ νὰ πατρευτῶ, 485

μήπως δὲ βρίσκω ἄλλη γυναῖκα διαλεχτή;

Νὰ χάσω ἐγὼ τὸν ἀδερφό μου εἶναι σωστό,

για νάβρω τήν Ἑλένη, ἀντί καλοῦ κακό;
 Μωρός πρὶν ἤμουν, κι ὕστερα κατάλαβα
 τί πάει νὰ πεῖ νὰ σφάξεις τὸ παιδάκι σου. 490
 Μὰ κι ἡ καρδιά μου γιὰ τὴ δόλια κορασιά,
 σὰν ποὺ εἶμαι συγγενῆς τῆς μὲ πονεῖ βαθιά,
 ποὺ αὐτὴ γιὰ τὴν παντρειά μου θὰ θυσιαστεῖ.
 Τί φταίει γιὰ τὴν Ἑλένη ἢ θυγατέρα σου ;
 Ἄς φύγει ἀπ' τὴν Αὐλίδα σκόρπιος ὁ στρατός. 495
 Κι ἐσύ, ἀδερφέ μου, δάκρυα νὰ μὴ χύνεις πιά,
 κι ἐμένα νὰ μὴν κάνεις πιά νὰ κλαίω μ' ἐσέ.
 Κι ἂν μῶδωκε ὁ χρησμός κάποιον δικαίωμα
 στῆς κόρης σου τὴν τύχη, δὲν τὸ θέλω πιά.
 Σ' ἐσένα ἀφήνω ἐγὼ τὸ δίκιο μου. Θὰ πεῖς
 πὼς ἔχω ἀλλάξει ἀπὸ τὰ λόγια τὰ πικρά; 500
 Σωστά· καὶ τὸ μετάνιωσα, γιατί ἀγαπῶ
 τὸν ἀδερφό μου. Πρέπει κάθε φρόνιμος
 ἔτσι νὰ κάνει πάντα τὰ καλύτερα.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Εὐγενικά εἶπες κι ὡς πρέπει σ' ἀπόγονο
 τοῦ Δία· δὲ θὰ ντροπιᾶσεις τοὺς παππιοῦδες σου. 505

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μενέλαε, τώρα σ' ἀπαινῶ· δὲν πίστευα
 πὼς θάλεγες τέτοια σωστά, ποὺ σου ἄξιζαν.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Τὴ σύγχυση στ' ἀδέρφια φέρνει ὁ Ἔρωτας
 κι ἡ ἀχορταγιά στὸ μοίρασμα· μακριὰ ἀπὸ μὲ
 τέτοια συγγένεια καὶ στὶς δυὸ μεριές πικρή. 510

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κι ὁμως σ' ἀνάγκην ἔφτασα ἀναπόφευκτη,
 τῆς κόρης μου νὰ κάμω τὴ σκληρὴ σφαγή.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Πῶς; Ποιὸς θὰ σὲ ἀναγκάσει νὰ τὴ σφάξεις πιά;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ὅλο μαζί τῶν Ἀχαιῶν τὸ στράτευμα.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ὅχι, σὰν πάλι στ' Ἄργος ξαναστεῖλεις τὴν. 515

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἄν θὰ ξεφύγω τῶνα, τᾶλλο θὰ με βρεῖ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Τὸ ποιό; Νὰ μὴ φοβᾶσαι τόσο τὸ λαό.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ὁ Κάλχας στὸ στρατό μας τὸ χρησμό θὰ πεῖ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ὅχι, ἂν πεθάνει πρῶτα, κι εὐκόλο εἶν' αὐτό.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Γένος κακὸ εἶναι οἱ μάντιες καὶ φιλόδοξο. 520

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Κι ἀνώφελο εἶναι πάντα κι ἀχρησίμευτο.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μὰ δὲ φοβᾶσαι ἐκεῖνο πού στοχάζομαι ;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ἄν δὲν τάκούσω, πῶς μπορῶ νάποκριθῶ ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ὅλα τὰ ξέρει αὐτὰ τοῦ Σίσυφου ἢ σπορά.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Δὲ θὰ μᾶς βλάψει ὁ Ὀδυσσεάς σὲ τίποτε. 525

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Πάντα εἶναι πονηρὸς καὶ λαοκόλακας.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Ἐχει καὶ τὸ κακὸ ποῦναι φιλόδοξος.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Λοιπὸν φαντάσου στοὺς Ἄργιτες νὰ σταθεῖ
καὶ πεῖ ὅσα ὁ Κάλχας μάντεψε, καὶ πεῖ γιὰ μὲ

πὼς ἔταξα θυσία στὴν Ἀρτέμιδα 530

κι ἔπειτ' ἄρνιοῦμαι· θὰ ἐρεθίσει τὸ στρατό

καὶ τοὺς Ἄργιτες θὰ προστάξει, ἐσὲ κι ἐμὲ
σκοτώνοντας, νὰ σφάξουν καὶ τὴν κόρη μου.

Κι ἂν πάγω στ' Ἄργος θὰ μ' ἄρπάξουν, σὰν ἐρβοῦν.

μὲς στὰ Κυκλώπεια κάστρα, καὶ τὴ χώρα εὐτύς 535

θάπορρημάξουν. Τέτοια εἶναι τὰ πάθια μου!

Ὅϊμέ, σὲ τί ἀγωνία μ' ἔρριξαν οἱ θεοί!

Μενέλαε, κὰν φυλάξου, στὸ στρατό σὰν πᾶς,

νὰ μὴν τὰ μάθει ἀκόμα ἢ Κλυταιμήστρα αὐτά,
 πρὶν στείλω ἐγὼ στὸν Ἄδη τὸ παιδάκι μου, 540
 ὥστε νὰ κλαίω στὰ πάθια μου λιγώτερο.
 Κι ἔσεῖς γι' αὐτὰ μὴν πείτε, ξένες, τίποτε.

Φεύγει ὁ Μενέλαος.

4. ΣΤΑΣΙΜΟ Α΄.

ΧΟΡΟΣ

Στροφή

Καλότυχοι ὅσοι ἀπόλαψαν μὲ φρόνηση καὶ μέτρο
 τῆς Ἀφροδίτης τὶς πνοές καὶ δέχτηκαν πραϊκὰ 545
 τοῦ χρυσομάλλη τοῦ Ἐρωτα τοὺς μανιασμένους οἴστρους,
 ποὺ ρίχνει σαϊτιές διπλές στὸν πόθο ὡς τὶς βουτᾶ, 549
 ποὺ ἄλλες εὐφραίνουν τὴ ζωὴ, κι ἄλλες τὴ φαρμακώνουν.
 Πανώρια Κύπρη, σπίτι μας αὐτὲς νὰ μὴν ἰδῶ.

Ἄς ἔχω μέτρια χάρη ἐγὼ, μὰ εὐγενικούς τοὺς πόθους. 555
 Πραϊκὴ τὴν Κύπρη, βαρεῖα τὴν παραιτῶ.

Ἀντιστροφή

Στοὺς τρόπους καὶ στὸ φυσικὸν οἱ ἄνθρωποι διαφέρουν.
 Μὰ τὸ καλὸ εἶναι φανερό. Στὴν ἀρετὴ ὁδηγοῦν 560
 ἡ ἀνατροφή κι ἡ μάθηση. Κι εἶν' ἡ ντροπὴ σοφία,
 πῶχει καὶ τᾶξιο χάρισμα μὲ φωτισμένο νοῦν 565
 νὰ βλέπει τὰ πρεπούμενα, ποὺ φέρνουν δόξα αἰώνια.
 Μεγάλο πρᾶμα νὰ ζητοῦν σεμνὰ τὴν ἀρετὴ 570
 κρυφὰ οἱ γυναῖκες σπίτι τους, κι οἱ ἄντρες μὲς στοῦ κόσμου
 τὰ πλήθη, ἐκεῖ ποὺ αὐξάνουν τῆς θώρας τὴν ἀκμὴ.

Ἐπωδός

Ἦρθες, ὦ Πάρη, ἐσὺ ἀπὸ κεῖ
 ποὺ μεγάλωσες βουκόλος,
 στ' ἀσπρομόσχαρα τῆς Ἰδης, 575
 βαρβαρικὰ συρίζοντας,
 καὶ μὲ Φρυγικὲς φλογέρες
 ἔπαιζες σκοποὺς τοῦ Ὀλύμπου.

Γελάδες καλομάσταρες
 βόσκαες, ὅταν πρόσμενέ σε
 τῶν τριῶν θεῶν ἡ κρίση. 580

010 πού στην 'Ελλάδα σ' ἔστειλε.
 Και σὰν εἶδες τὴν 'Ελένη
 020 στὰ ἔλεφάντινα παλάτια,
 πτόθο σκορπᾶς στὰ μάτια της,
 585 μὰ κι ἐσύ ἐποθοφλογίστης.
 Και μιὰ ἀμάχη μ' ἄλλη ἀμάχη,
 030 στῆς Τροίας τὴν ἀκρόπολι
 φέρνει τώρα τὴν 'Ελλάδα
 μὲ στρατὸ καὶ μὲ καράβια.

5. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ Β΄.

035 Ἔρχονται σὲ μιὰ ἀρμάμαξα ἡ Κλυταιμῆστρα μὲ τὴν Ἴφιγένεια καὶ μὲ
 τὸν Ὀρέστη.

Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Ἄνάπαιστοι

590 ὦ! μεγάλη ἡ εὐτυχία τῶν μεγάλων!
 040 Τοῦ μεγάλου τ' ἀφέντη γιὰ ιδέστε
 τὴν κοπέλα Ἰφιγένεια, ιδέστε
 τὴ βασίλισσα τὴν Κλυταιμῆστρα
 τοῦ Τυνδάρου τὴν κόρη!
 050 Ἔχουν δὰ ἀπὸ μεγάλους βλαστήσει
 καὶ σὲ τύχες λαμπρὲς ἔχουν φτάσει.
 595 Γιὰ θεοὺς τοὺς θαρροῦν τοὺς τρανοὺς κι εὐτυχεῖς
 οἱ θνητοί, πῶχουν μοῖρα κακὴ.
 060 Τῆς Χαλκίδας κοπέλες ἐδῶ νὰ σταθοῦμε,
 τὴ βασίλισσα νὰ ὑποδεχτοῦμε,
 ἀπὸ τάμαξι σὰ βγεῖ, μὴ σκοντάψει στὴ γῆ.
 600 Μ' ἀβρὰ χέρια καὶ μ' ἦθος γλυκό,
 070 μὴ σκιαχτεῖ, πού μᾶς ἔρχεται πρώτη φορὰ
 ἡ ἄκουστή τ' Ἀγαμέμνονα κόρη,
 605 κι ἄς μὴ δώσουμε οἱ ξένες
 παραζάλη κι ἐνόχληση
 στὶς Ἀργίτισσες ξένες.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

080 Αὐτὸ θαρρῶ πῶς εἶναι καλομάντεμα
 τὰ λόγια τὰ γλυκὰ κι ἡ καλωσύνη σου.

κι ἔχω μιὰ ἐλπίδα πῶς σὲ γάμους τυχεροῦς
ἦρθα νυφοδηγήτρα. Τώρα βγάλτ' ἔσεις 610
ἀπὸ τὰμάξια τὰ προικιὰ τῆς κόρης μου,
καὶ φέρτε τα προσεχτικὰ μὲς στὴ σκηνή.

Κι ἐσύ ἔβγα ἀπὸ τὰμάξι τώρα, κόρη μου,
καὶ πάτα ἀβρὰ καὶ σιγανὰ τὸ πόδι σου.
Κι ἔσεις, κοπέλες, πάρτε τὴν στὴν ἀγκαλιὰ 615
κι ἀπὸ τὰμάξι βγάλτε τὴν. Τὸ χέρι σας
δόστε κι ἐμένα κάποια νάποβασταχτῶ,
τὸ κάθισμα τῆς ἄμαξας ἀφήνοντας.

Κι οἱ ἄλλες σταθεῖτε στῶν φοράδων τὸ ζυγό,
γιατὶ τὸ δειλὸ μάτι τους ξαφνίζεται. 620

Πάρτε καὶ τὸν Ὀρέστη, τοῦ Ἀγαμέμνονα
τοῦτον τὸ γιό, γιατί' εἶναι ἀκόμα νήπιο αὐτός.
Γιέ μου, κοιμᾶσαι; Ἡ ἄμαξα σὲ κούρασε;
Σήκω στῆς ἀδιρφῆς σου τὴ λαμπρὴ χαρὰ· 625
πού ἐσύ εὐγενὴς θὰ κάμεις διαλεχτὸ γαμπρό,
τὸ γιό τῆς θεᾶς Νεραΐδας τὸν ἰσόθεο.

Ἔλα σιμά μου, κόρη μου Ἴφιγένεια,
καὶ στάσου πλάϊ στὴ μάνα σου, καὶ κάνε με
τοῦτες οἱ ξένες νά με ποῦν καλότυχη.
Τώρα χαιρέτα τὸν καλὸν πατέρα σου.— 630

Μπαίνει στὴ σκηνὴ ὁ Ἀγαμέμνωνας.

Ὡ βασιλιὰ Ἀγαμέμνονα, καμάρι μου,
νά, φτάσαμε στὸ κάλεσμά σου πρόθυμες.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μάνα μου, μὴ θυμώσεις πῶτρεξα μπροστὰ
γιὰ νὰ σφιχταγκαλιάσω τὸν πατέρα μου.
Κι ἐγὼ θέλω, πατέρα μου, τὰ στήθια σου 635
σφιχτὰ νὰ τὰγκαλιάσω, πού τόσον καίρὸ
γιὰ νὰ σε ἰδῶ ποθοῦσα· καὶ μὴ θυμωθεῖς.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κόρη μου, ἀλήθεια· τὸν πατέρα σου ἀγαπᾷς
πλειότερο ἀπ' ὅλα τὰ παιδιὰ πού γέννησα.
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ 640
Πατέρα μου, πῶς σ' εἶδα μὲ πολλὴ χαρὰ!

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

“Όμοια κι ἔσένα, κόρη μου, ὁ πατέρας σου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Νά εἶσαι καλά· κοντά σου καλά μ’ ἔφερες.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Δὲν ξέρω τοῦτο, κόρη μου, πῶς νὰ τὸ πῶ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μπά!

Χαίροντας μ’ εἶδες, κι ὅμως εἶσαι ἀνήσυχος!

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Πολλὴν ἔχει ἔγνοια ὁ βασιλιάς κι ὁ στρατηγός.

645

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δικός μου γίνε τώρα, καὶ μὴ σκέπτεσαι.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μά εἶμαι δικός σου ἀκέριος τώρα, κόρη μου,

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιὰ ἰλάρυνε τὸ φρύδι καὶ τὸ μάτι σου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Νά, χαίρουμαι ὅσο χαίρουμαι θωρώντας σε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἔπειτα χύνεις δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια σου;

650

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Γιατί θὰ χωριστοῦμε γιὰ πολὺν καιρό.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καλὲ πατέρα, δὲν τὸ νοιώθω αὐτὸ πού λές.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τὰ φρόνιμά σου λόγια πλειότερο μὲ καῖν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

“Ἄν θὰ σ’ εὐχαριστήσω, ἀνόητα νὰ σοῦ πῶ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

“Ἄχ· νὰ σωπάσω δὲ μπορῶ! Καλὰ μιλάς.

655

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μεῖνε, πατέρα, σπίτι μὲ τὰ τέκνα σου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τὸ θέλω, δὲ μπορῶ ὅμως καὶ πικραίνουμαι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Λόγχεσ καὶ πίκρες τοῦ Μενέλαου νὰ χαθοῦν!

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

*Ἄλλους θὰ κάψουν πρῶτα, κι αὐτὸ καίει ἐμέ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὲς στὴν Αὐλίδα κάθισες πολὺν καιρὸ. 660

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Καὶ δὲν μπορῶ νὰ στείλω ἀκόμα τὸ στρατό.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ποῦ εἶναι ὁ τόπος τῶν Φρυγῶν, πατέρα μου;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

*Ἐκεῖ ποῦ ὁ Πάρης νὰ μὴ βρίσκονταν ποτέ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πατέρα, θὰ μ' ἀφήσεις καὶ θὰ πᾶς μακριά;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κι ἐσὺ τὸ ἴδιο, κόρη μου, καθὼς κι ἐγώ. 665

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

*Ἄχ!

*Ἄς ταίριαζε κοντὰ σου νᾶπαιρνες κι ἐμέ!

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

*Ἐχεις κι ἐσὺ ταξίδι, νὰ μὴ μὲ ξεχνᾷς.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ πάγω μοναχὴ μου ἢ μὲ τὴ μάνα μου;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Δίχως γονεῖς, μονάχη, καταμόναχη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πατέρα, σ' ἄλλα σπίτια δέ με στέλνεις πιά; 670

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Φτάνει· δὲν πρέπει οἱ κόρες τέτοια νὰ ρωτοῦν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γοργὰ ἀπ' τὴν Τροία νὰ μας ἔρθεις νικητής.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Πρέπει νά κάνω πρώτα μιὰ θυσία ἐδῶ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἐγὼ ὅμως πρέπει τάγιο πρᾶμ' αὐτὸ νά ἰδῶ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Θὰ ἰδεῖς· γιατί θὰ στέκεις στὸ βωμὸ κοντά. 675

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ στήσουμε τριγύρω στὸ βωμὸ χορούς ;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Καλότυχή μου, καὶ δὲν ξέρεις τίποτε!

Πήγαινε μέσα νά σε ἰδοῦν οἱ κορασιές.

Πικρὸ φίλημα δός μου καὶ τὸ χέρι σου,
γιατί θά εἶσαι μακριά μου γιὰ πολὺν καιρόν.— 680

᾽Ω μάγουλα καὶ στήθια καὶ ξανθὰ μαλλιά,
ἢ Τροία κι ἢ Ἑλένη τί πληγὴ μᾶς ἀνοίξαν!

Παύω τὰ λόγια· γιατί μόλις σ' ἔγγιξα
τρέχουν τὰ δάκρυα τῶν ματιῶν μου ἀκράτητα. 685

Πήγαινε μέσα.—Μὰ συμπάθα με κι ἐσύ,
κόρη τῆς Λήδας, ἂν ἐψυχοπόνεσα,
πού τ' Ἀχιλλέα θὰ δώσω ἐγὼ τὴν κόρη μου.

Κι εἶν' ἡ παντρεῖα καλότυχη, μὰ τοὺς γονεῖς
τσιμπάει κατάκαρδα, ὅταν δίνει τὰ παιδιὰ
σ' ἄλλα σπίτια ὁ πατέρας πού παιδεύτηκε. 690

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Δὲν εἶμαι ἀνόητη νά μὴ νοιώθω σου

τὸν πόνο· αὐτὰ θὰ πάθω, πίστεψε, κι ἐγώ,

σὰ θὰ τὴ βγάζω νιόνυφη τὴν κόρη μου·

μὰ αὐτὰ ἢ συνήθεια τὰ πρααίνει κι ὁ καιρός. 685

Τῶνομα ξέρω τοῦ γαμπροῦ πού διάλεξες·

τώρα ποῦθ' εἶναι πές μου κι ἀπὸ ποιά γενιά;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἡ Αἴγινα ἦταν θυγατέρα τ' Ἀσωποῦ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μ' αὐτὴν ποιὸς θεὸς ἢ ποιὸς θνητὸς παντρεύτηκε;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ὁ Δίας· καὶ τὸν προεστὸ Αἰακὸ γεννᾷ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τὸν Αἰακὸ ποιὸς γιὸς τοῦ διαδέχτηκε; 700

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Πηλέας, πούχε τοῦ Νηρέα τὴν κορασιά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μὲ θέλημα τῶν θεῶν τὴν πῆρε ἢ μὲ τῆ βιά;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τὴν τάζει ὁ Δίας, καὶ τῆ δίνει ὁ κύρης της.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καὶ ποῦ ἔγινεν ὁ γάμος; Ἦ στὰ κύματα;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Στὸ Πήλιο τὸ ἱερό, ὅπου μένει ὁ Χεῖρωνας. 705

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ποῦ λὲν πῶς τῶν Κενταύρων κάθετα ἢ γενιά;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἐκεῖ ἔκαμαν τοὺς γάμους τοῦ Πηλέα οἱ θεοί.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τὸν Ἀχιλλέα ὁ γονιὸς τοῦ ἦ ἢ Θέτη ἀνάθρεψε;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ὁ Χεῖρωνας, γιὰ νὰ μὴ μάθει ἦθη κακά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ποῦ ἀνάθρεψε σοφός, πῶδωκε πιὸ σοφός. 710

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τέτοιος ἀνθρωπος θᾶναι ἄντρας τῆς κόρης σου.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καὶ σὲ ποιά χώρα μένει; Δὲν εἶν' ἄσκημος.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Στῆ Φθία, στὸ ποτάμι Ἀπιδανὸ κοντά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἐκεῖ μακριὰ θὰ πάγει αὐτὸς τὴν κόρη μας;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Αὐτὸς ποῦ θὰ τὴν ἔχει αὐτὰ θὰ τὰ σκεφεῖ. 715

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄς εὐτυχοῦν. Ποιὰ μέρα ὁ γάμος γίνεται;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Σὰν καλορθεῖ τὸ γέμισμα τοῦ φεγγαριοῦ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Στὴ θυσία γιὰ τὸν πρόγαμο ἔσφαξες;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τὸ μελετῶ· γι' αὐτὴν ἐτοιμαζόμαστε.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τοῦ γάμου τὸ τραπέζι θάχεις ὕστερα; 720

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Σὰ θυσιάσω στοὺς θεοὺς ὅσα χρωστῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἐμεῖς ποῦ τὶς γυναῖκες θὰ δειπνήσουμε;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κοντὰ ἐδῶ στὰ καράβια τὰ καλόπρυμνα.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καλά· κι αὐτὸ ἀπ' ἀνάγκη θὰ ὑποφέρουμε.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ξέρεις, γυναῖκα, τί νὰ κάμεις; Ἄκου με. 725

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τί πράμα; Νά σ' ἀκούω τὸ συνήθισα.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἐμεῖς ἐδῶ, ποῦ τώρα βρίσκεται ὁ γαμπρός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Χωρὶς τὴ μάνα ὡς πρέπει τί θὰ κάμετε;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μὲ τοὺς Δαναοὺς τὴν κόρη θὰ παντρέψουμε.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἐγὼ ποῦ πρέπει τότε δὰ νὰ βρίσκουμαι; 730

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Στ' Ἄργος νὰ πᾶς, τὶς κόρες μας νὰ γυιόαζεςαι.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Νάφήσω τὴν κοπέλα; Στὴ λαμπάδα ποιόν;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἐγὼ τοῦ γάμου τὴ λαμπάδα θὰ κρατῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ νόμος, μὴ λὲς ἄτοπα.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Δὲν πρέπει νὰ εἶσαι μὲς τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ. 735

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πρέπει ὅμως νὰ παντρέψω ἐγὼ τὰ τέκνα μου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Κι οἱ κόρες νὰ μὴ μένουν σπῖτι μοναχῆς.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καλὰ στοὺς παρθενῶνες τους φυλάγονται.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

*Ἄκουσ' ἐμέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μὰ τὴν Ἀργίτισσα θεά,
κοίταζε ἐσὺ τὰ ἔξω, καὶ τὸ σπῖτι ἐγὼ, 740
τὸ τί στὸ γάμο χρειάζεται τῆς κόρης μας.

Μπαίνει μέσα.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

*Οἰμέ· χαμένα πάσκισα, ἄδικα ἔλπισα
μακριὰ νὰ ξαποστείλω τὴ γυναῖκα μου.
Σοφίζομαι καὶ τρόπο προσπαθῶ νὰ βρῶ
γιὰ τοὺς δικούς μου, ἀλλὰ σκοντάφτω ἐγὼ παντοῦ. 745
Θὰ πάω στὸ μάντη Κάλχα νὰ ζητάσουμε
τὸ θέλημα τῆς θεᾶς, ποῦναι πικρὸ σ' ἐμέ,
καὶ θλιβερὸ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.—Ὁ φρόνιμος
ἢ πρέπει νᾶχει μιὰ γυναῖκα σπῖτι του
καλὴ καὶ τίμιαν, ἢ νὰ μὴν παντρεύεται. 750

Φεύγει.

6. ΣΤΑΣΙΜΟ Β΄.

ΧΟΡΟΣ

Στροφή

Μές στοῦ Σιμόη τάργυρά γυρίσματα θά φτάσει
 μέ τὰ καράβια ὁ Ἑλληνικός στρατός ἀρματωμένους, 755
 ἐκεῖ τῆς Τροίας τὰ χώματα, μέσ στ' Ἀπολλώνιον Ἴλιο,
 πού ἀκούω πῶς ρίχνει τὰ ξανθὰ μαλλιά της ἡ Κασσάντρα, 760
 μέ δάφνης χλωροφούντωτο στεφάνι στολισμένη,
 θεόπνευστη, ὅταν ἔχει προφητικὴν ὄρμη.

Ἀντιστροφή

Θάντισταθοῦν στὰ κάστρα τους καὶ στήν ἀκρόπολή τους
 οἱ Τρῶες, ὅταν ὁ στρατός ὁ Ἑλληνικός ζυγώσει 765
 μέσ στοῦ Σιμόη τὰ ρέματα μέ χάλκινες ἀσπίδες,
 μέ πλοῖα γοργά κι ὠριόπλωρα, νά φέρει στήν Ἑλλῦδα 770
 τῶν δύο αἰθέριων Διόσκουρων τὴν ἀδερφήν Ἑλένη
 μ' ἀσπίδες καὶ κοντάρια καὶ λόγχεις τῶν Ἀχαιῶν.

Ἐπωδὸς

Κι ἀφοῦ τῆς Τροίας τὸ Πέργαμο τὸ πυργοτειχισμένο
 κυκλώσει ὁ Ἄρης φονικός, καὶ κόψει τὰ κεφάλια 775
 τῶν Τρώων καὶ τὴ χώρα τους χαλάσει, τοῦ Πριάμου
 θά γένουν μυριοθρήνητες κι οἱ κόρες κι ἡ γυναίκα. 780
 Κι ἡ Ἑλένη ἡ κόρη τοῦ Διὸς θά χύσει μαῦρο δάκρυ,
 γιὰτ' ἄφησε τὸν ἄντρα της κι ἔφυγε. Τέτοιος φόβος 785
 μήτε σ' ἐμὲ νὰ ῥθει ποτέ μηδὲ καὶ στῶν παιδιῶν μου
 τὰ τέκνα, καθὼς θά θρηνοῦν κοντὰ στοὺς ἀργαλειοὺς των
 οἱ χρυσοστόλιστες Λυδὲς κι οἱ Φρύγισσες γυναῖκες, 790
 ἢ μιὰ στήν ἄλλη λέγοντας: «Ποιὸς τάχα δακρυσμένην
 θάδράξει με ἀπ' τὰ ὠριόπλεχτα μαλλιά καὶ θά με σύρει
 μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου τὴν καταρHEMAΓΜΕΝΗ; 795
 γιὰ σένα Ἑλένη, γέννημα τοῦ μακρολαίμη κύκνου—
 ἂν εἶναι αὐτὸ σωστὸ πού λέν πῶς ἔτυχεν ἡ Λήδα 795
 τὸ Δία σὰν πεταχτὸ πουλὶ παραλλαγμένον, εἶτε
 φέματα λέν στὸν κόσμον οἱ μῦθοι τῶν ποιητῶν.» 800

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

7. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ Γ΄.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἔρχεται ὁ Ἀχιλλέας σὲ λίγο κι ἡ Κλυταιμῆστρα.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ποῦ νᾶναι ὁ πρωτοστράτηγος τῶν Ἀχαιῶν ;
 Ποιὸς θὰ τοῦ πεῖ ἀπὸ σᾶς πῶς τοῦ Πηλέα ὁ γιός,
 ὁ Ἀχιλλέας, στήν σκηνή του τὸν ζητῶ;
 Κι ὅμοια δὲ μένουμ' ὅλοι ἐδῶ στὸν Εὐριπο;
 Ἄλλοι ἀπὸ μᾶς ἀνύπαντροι τὰ σπίτια τους 805
 τάφησαν ἔρμα κι ἐδῶ πέρα κάθονται,
 κι ἄλλοι γυναῖκες καὶ παιδιὰ παράτησαν
 τόσο ἄγριος στήν Ἑλλάδα πόθος ἔπασεν
 ἀπ' τοὺς θεοὺς γι' αὐτὴν τὴν ἐστρατεία μας.
 Ἐγὼ λοιπὸν πρέπει νὰ πῶ τὸ δίκιο μου. 810
 Κι ἄλλος ποιὸς θέλει ἄς πεῖ κι αὐτὸς τὸ πόνου του.
 Τὴ Φάρσαλο καὶ τὸν πατέρα μου ἄφησα
 καὶ μένω ἐδῶ στοῦ Εὐρίπου τὶς ψιλὲς πινέες,
 κι ὅσο κρατῶ τοὺς Μυρμιδόνες, ποῦ μοῦ λέν:
 «Τί περιμένουμε, Ἀχιλλέα; πότε πιά 815
 θάρθει ὁ καιρὸς στήν Τροία νὰ κινήσουμε;
 Κάμε ἂν θὰ κάμεις κάτι, ἢ πίσω γύρνα μᾶς;
 μὴν καρτερεῖς τὶς ἄργητες τῶν Ἀτρειδῶν.»

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἦ γιὲ τῆς θεᾶς Νεραΐδας, καθὼς ἄκουσα
 τὰ λόγια σου ἀπὸ μέσα, βγῆκα νὰ σε ἰδῶ. 820

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ἦ θεία Ντροπή, ποιά νᾶναι ἡ μεγαλόπρεπη
 τούτη γυναίκα, ποῦ θεωροῦν τὰ μάτια μου;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πρῶτη φορὰ μὲ βλέπεις, τί παράξενο
 νὰ μὴ με ξέρεις; Σοῦ ἐπαινῶ τὸ σεβασμό.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Καὶ ποιά εἶσαι; Τί ἦρθες στῶν Ἑλλήνων τὸ στρατό,
 γυναίκα ἐσὺ μέσ σ' ἄντρες ἀσπιδόφραχτους; 825

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τῆς Λήδας εἶμαι κόρη, ἡ Κλυταιμῆστρα ἐγώ,
κι εἶν' ἄντρας μου ὁ ἀφέντης Ἀγαμέμνωνας.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Καλά εἶπες ὅσα πρέπει σύντομα· μὰ ἐγὼ
τῶχω ντροπή μου μὲ γυναῖκες νὰ μιλῶ. 830

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μεῖνε· τί φεύγεις; Καὶ τὸ δεξι χέρι σου
δῶσε μου, ἀρχὴν τοῦ γάμου σου καλότυχη.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τί λές; Σ' ἐσὲ τὸ χέρι μου; Θὰ ντρέπουμε
τὸν ἄντρα σου, ἂν θάγγιζω τὰ δὲν πρέπει μου

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μπορεῖς, ἀφοῦ τὴν κόρη μου παντρεύεσαι,
γιὲ τῆς θεᾶς Νεραΐδας τῆς θαλασσινῆς. 835

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τί γάμους λές, κυρά μου. Τί νὰ πῶ, ἀπορῶ·
ἔξὸν ἂν σ' ὅ,τι λές παραλογίζεσαι.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σ' ὅλους συμβαίνει, τοὺς καινούργιους συγγενεῖς
σὰ βλέπουν, καὶ γιὰ γάμο μὲ ντροπή ὀμιλοῦν. 840

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ποτέ, κυρά, τὴν κόρη σου δὲ ζήτησα.
κι οὐδὲ ἀπὸ τοὺς Ἀτρεΐδες μοῦρθε προξενιά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Λοιπὸν τί νᾶναι; Ἀπόρα μὲ τὰ λόγια μου·
γιατὶ μ' αὐτὰ ποῦ μοῦ εἶπες ἀπορά κι ἐγώ.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ἀπείκαζε· κι οἱ δυὸ μας νάπεια κάσουμε·
γιατὶ κι οἱ δυὸ ἴσως ψέματα δὲ λέγουμε. 845

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μὰ φοβερὰ ἔχω πάθει; Γάμο ἀνύπαρχτον,
ὡς φαίνεται, ἐτοιμάζω· ντρέπουμε γι' αὐτά.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ἴσως κανεὶς περίπαιξε κι ἐσὲ κι ἐμέ.

Σάρρου. — Ἰφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι.

Μὴν τὰ προσέχεις ὅμως καὶ λησμόνα τα.

850

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σὲ χαιρετῶ· δὲν ἔχω μάτια νὰ σε ἰδῶ,
σὰ βγῆκα ψεύτρα κι ἔπαθα ὡς δὲ μῶπρεπε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τὸ ἴδιο κι ἀπὸ μέρος μου· τὸν ἄντρα σου
πάω νὰ ζητήσω μὲς σ' αὐτὰ τὰ δώματα.

Ἐνῶ βγαίνει ὁ Ἀχιλλέας τὸν σταματᾷ ὁ γέροντας.

Τροχαϊκὰ τετράμετρα

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Αἰακίδη ξένε, στάσου, ἐσένα λέω, τοῦ γιοῦ τῆς θεᾶς,
καὶ τῆς Λήδης κόρη, ἐσένα, κάτι θέλω νὰ σᾶς πῶ.

855

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ποιὸς μισάνοιξε τὴ θύρα ; Πῶς περίφοβος μιλεῖ!

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Δοῦλος εἶμαι, δὲν καυχιοῦμαι· δὲ μ' ἀφήνει ἡ τύχη μου.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τίνος εἶσαι; Δικός μου ὄχι· θά εἶσαι τοῦ Ἀγαμέμνονα.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τούτης ποῦναι μπρὸς στὸ σπῆτι, μ' ἔδωκε ὁ πατέρας της

860

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Στάθηκα· τί θέλεις λέγε, γιατί μ' ἔσταμάτησες;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Εἶστε τάχα μοναχοί σας, πού ἐδῶ πέρα στέκεστε;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ναὶ μονάχοι, πὲς τί θέλεις, ἔβγαιν' ἔξω κι ἔλα ἔδῶ.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἦ προσπάθεια μου καὶ τύχη, σώσετ' ὅποιους θέλω ἐγώ.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Πάει ὁ λόγος σου σὲ μάκρος κι ἔχει κάποια καυχησιά.

865

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σ' ἐξορκίζω λέγε ἀμέσως, ὅ,τι θέλεις νὰ μοῦ πεῖς.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ξέρεις βέβαια πόσο ἐσένα καὶ τὰ τέκνα σου ἀγαπῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Παλιό λάτρη του σπιτιού μου πάντοτε σε ξέρω ἐγώ.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Κι ὅτι προίκα σου μ' ἐπῆρε ὁ Ἀγαμέμνωνας κι ἐμέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ναί μαζί μου στ' Ἄργος ἦρθες, καί μοῦ στάθηκες πιστός.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ναί, καί πλείοτερο ἐγώ σένα ἀπὸ τὸν ἄντρα σου ἀγαπῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τέλος πάντων τώρα πὲς μας ξέσκεπτα, τί θὰ μᾶς πείς. 870

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Μὲ τὸ χέρι του θὰ σφάζει τὴν κοπέλα σου ὁ γονιός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πῶς; Μακριὰ ἀπὸ μᾶς ὁ λόγος, γέροντα! παραλαλεῖς.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Τὸν ἄσπρο λαιμὸ τῆς δόλιας κόβοντας μὲ τὸ σπαθί. 875

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

᾽ὼ τί χαλασμός πού μ' ἤῤρε. Μὴν τρελάθη ὁ ἄντρας μου;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἔχει τὰ μυαλά του, ὄχι ὅμως γιὰ τὴν κόρη σου κι ἐσέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Γιὰ ποιὸ λόγο; Ποιὸς ὀλέθριος δαίμονας τὸν κυνηγᾷ;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Θεοῦ χρησμός, ὡς λέει ὁ Κάλχας, γιὰ νὰ ξεκινᾷ ὁ στρατός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ποῦ; Τρισάθλια ἐγὼ κι ἐκείνη, πού θὰ σφάζει ἕνας γονιός!

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Πρὸς τὴν Τροία, γιὰ νὰ λάβει τὴν Ἑλένη ὁ ἄντρας της.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καί γιὰ νάρθ' ἢ Ἑλένη πρέπει ἢ Ἴφιγένεια νὰ χαθεῖ;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ναί ἔταξε θυσία τὴν κόρη σου στὴν Ἄρτεμη ὁ γονιός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καί τί πρόφαση εἶχε ὁ γάμος, ὅπου μ' ἔφερεν ἐδῶ;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Χαίροντας νὰ φέρεις νύφη τοῦ Ἀχιλλέα τὴν κόρη σου. 885

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κόρη μου, ἦρθες γιὰ χαμό σου, μὲ τὴ μάνα σου μαζί.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Καὶ στὶς δυὸ φριχτό· ὦ τί τόλμη πῶλαβ' ὁ Ἀγαμέμνωνας.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ὅϊμέ χάθηκα· τὰ δάκρυα νὰ βαστάξω δὲ μπορῶ.

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἀφοῦ χάνεις τὸ παιδί σου, εἶναι τὸ δάκρυ σου πικρό.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἐσύ ποῦθε, γέροντά μου, τὰμαθες αὐτὰ πού λές; 890

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἔρχομουν σ' ἐσὲ νὰ φέρω κι ἄλλο γράμμα, δεύτερο.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Γιὰ νὰ φέρω ἢ νὰ μὴ φέρω στή σφαγὴ τὴν κόρη μου;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Νὰ μὴ φέρεις τὴν· φρονοῦσε τότε ὁ ἄντρας σου σωστά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἔπειτα· τὸ γράμμα ἐκεῖνο πῶς δὲν τόφερές σ' ἐμέ;

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ὁ Μενέλαος μοῦ τὸ πῆρε, ποῦναι ὁ αἴτιος τῶν κακῶν. 895

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τοῦ Πηλέα καὶ τῆς Νεράϊδας τέκνο ἐσύ, τάκοῦς αὐτά;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ἄκουσα τὴ συμφορὰ σου· αὐτὸ κι ἐγὼ δὲν τὸ βαστῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μὲ τοῦ γάμου σου τὸ δόλο θὰ μοῦ σφάζουν τὸ παιδί.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Κι ἐγὼ ψέγω σου τὸν ἄντρα. Κι ἔτσι αὐτὸ δὲν τὸ βαστῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πεφτοντας στὰ πόδια τοῦ Ἀχιλλέα.

Δὲ θάπουντραπῶ νὰ πέσω στὸ δικό σου γόνα ἐμπρός, 900

μιὰ θνητὴ στῆς θεᾶς τὸ τέκνο. Τί καμάρι θάχω ἐγώ;
 Πλεότερο ἀπὸ τὸ παιδί μου γι' ἄλλο τί θὰ στοχαστῶ;
 Γιὲ τῆς θεᾶς, στὴ συμφορὰ μου βόηθα με, καὶ σῶσε αὐτήν,
 πού, ἂν καὶ ψέματα, ἀλλ' ἀκούστη πὼς θὰ γίνεαι ταίρι σου.
 Νύφη ἀνθοστεφανωμένη ἐγὼ τὴν ἔφερνα γιὰ σέ, 904
 τώρα στὴ σφαγὴ τὴ δίνω· καὶ ντροπὴ θάναι γιὰ σέ
 πού δὲν τὴ βοηθᾷς· κι ἐν γάμος δέ σ' ἀντάμωσε μ' αὐτήν,
 ὅμως ταίρι ὀνοματίστης τῆς τρισάθλιας κορασιάς.
 Ναί, στὴ μάνα σου σ' ὀρκίζω, καὶ στὸ χέρι πού κρατῶ,
 καὶ στὸ γένιο σου πού 'γγίζω· τὸνομά σου μὲ χαλνᾷ. 910
 Βόηθα, ἄλλον βωμό δὲν ἔχω καταφύγιο παρὰ σέ·
 συγγενὴς δὲν προσγεῖᾷ μου· ὁ Ἄγαμέμνωνας, τάκουσ,
 σκληρὸς κι ἄσπλαχνος πὼς εἶναι· κι ἦρθα ἐδῶ, γυναίκα ἐγώ,
 σὲ στρατὸ ναυτῶν, ὡς βλέπεις, ἀνυπάκουο καὶ θρασύ,
 μὰ καὶ χρήσιμο, ὅταν θέλουν. Κι ἂν μου δώσεις χέρι ἐσύ, 915
 θὰ γλυτώσουμε· κι ἂν ὄχι, χαλασμός θὰ μᾶς εὐρεῖ.

ΧΟΡΟΣ

Κακό εἶναι νᾶχεις τέκνα· ἀπ' τὴν ἀγάπη τους
 οἱ ἄνθρωποι ὑποφέρουν βάσανα πολλά.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Βαθιὰ πονεῖ ἡ ψυχὴ μου ἡ μεγαλόβουλη,
 πού ξέρει μέτρια στὰ κακὰ νὰ θλίβεται 920
 καὶ μέτρια στὴν πολλὴ εὐτυχία νὰ χαίρεται.
 Καὶ λογικὰ φρονοῦν οἱ τέτοιοι οἱ ἄνθρωποι,
 πού πάντα τὴ ζωὴ τους φρόνιμα περνοῦν.
 Κάποτε ἡ μέτρια φρόνηση εἶν' εὐχάριστη,
 καὶ κάποτε εἶναι χρήσιμη ἡ βσθυγνωμιά. 925
 Μὰ ἐγώ, πού ὁ δίκιος Χείρωνας μ' ἀνάθρεψεν,
 ἔμαθα νᾶχω πάντα ἀπλοὺς τοὺς τρόπους μου.
 Καὶ τοὺς Ἄτρεΐδες, ὅταν κυβερνοῦν καλά,
 θὰ τοὺς ἀκούω· ἀλλ' ὄχι, κι ὅταν ἄσκημα,
 κι ἐδῶ καὶ στὴν Τρωάδα, πάντα ἐλεύτερος, 930
 τὸν Ἄρη θὰ τιμῶ μὲ τὸ κοντάρι μου.
 Κι ἐσέ, πού ὁ ἀγαπημένος σου σὲ πίκρανε,
 θὰ σεπραῦνω, ὅσο ταιριάζει σ' ἄντρα νιόν,

ἀφοῦ ἡ καρδιά μου τόσο σὲ συμπόνεσε.
 Ποτὲ δὲ θὰ σφαχτεῖ ἀπὸ τὸν πατέρα της 935
 ἢ κόρη, ποὺ δική μου ὀνοματίστηκε.
 Δὲ δίνω τὸ κορμί μου ἐγὼ στὸν ἄντρα σου
 νὰ πλέκει σχέδια. Γιατί ἐγὼ τῆς κόρης σου
 φονιάς θὰ γίνω, ἂν καὶ σπαθὶ δὲ σήκωσα.
 Ὁ ἄντρας σου εἶναι φταίχτης· μὰ δὲ θάναι πιά 940
 καὶ τὸ κορμί μου ἀμόλυντο, ἂν χαθεῖ γιὰ μὲ
 καὶ τὸ δικό μου γάμον ἢ κοπέλα αὐτή,
 πῶπαθε συμφορὰ φριχτὴ κι ἀβάσταχτην.
 Ὁ πιὸ ἄθλιος ἐγὼ θὰ ἤμουν μὲς στοὺς Ἀχαιοὺς,
 τὸ τίποτε ἐγὼ θὰ ἤμουν, ὁ Μενέλαος
 θὰ ἦταν ἄντρας, δὲ θὰ ἤμουν τοῦ Πηλέα γιός, 945
 μὰ ἐνὸς κακούργου, ἂν τῶνομά μου σκότωνα
 τὴν κόρη σου. Μὰ τὸ Νηρέα, πῶζησε
 μέσα στὰ ὕγρα τὰ κύματα, τὸ φυτουργὸ
 τῆς Θέτιδας ἐκείνης ποὺ μὲ γέννησε,
 τὴν κόρη δὲ θάγγιξει ὁ Ἀγαμέμνωνας, 950
 οὐδὲ μὲ τὰκροδάχτυλα στοὺς πέπλους της·
 ἀλλιῶς μονάχα ἢ πολιτεία ἢ Σίπυλος
 θὰ ὑπάρχει στῶν βαρβάρων τὶς ἀκροτοπιές,
 ὅθε ἢ γενιὰ κρατιέται τῶν δυὸ στρατηγῶν,
 καὶ τῶνομα τῆς Φθίας πιά δὲ θάκουστεϊ.
 Πικρὰ γιὰ τὴ θυσία αὐτὴν θὰ ἐτοιμαστεῖ 955
 κι ὁ μάντης Κάλχας. Καὶ τί μάντης εἶναι αὐτός,
 ποὺ λέει ἀλήθειες λίγες καὶ πολλὲς ψευτιές,
 ἂν ἐπιτύχει· ἂν ὄχι, ἀποξεχάνεται;
 Δὲν τὸ εἶπα γιὰ νὰ παντρευτῶ τὴν κόρη σου.
 καὶ μύριες κόρες γι' ἄντρα τους μὲ λαχταροῦν· 960
 τό εἶπα γιὰτ' ὁ Ἀγαμέμνωνας μὲ πρόσβαλε.
 Κι ἐπρεπεν ἀπὸ μένα τῶνομά μου αὐτὸς
 γιὰ δόλωμα τῆς κόρης νὰ ζητοῦσε, ἀφοῦ
 μ' ἐμὲ νὰ τὴν παντρέψει ἐδέχτη ἢ μάνα της.
 Θὰ τῶδινά στοὺς Ἕλληνας, ἂν σκόνταφε 965
 σ' αὐτὸ τῆς Τροίας τὸ ταξίδι· τοῦ στρατοῦ
 ναῦξήσω δὲ θάρνιόμουν τὸ κοινὸ καλό.

Μὰ τώρα οἱ στρατηλάτες μὲ καταφρονοῦν,
καὶ κάνουν ὅ,τι θέλουν ἀνεμπόδιστα. 970
Γοργὰ θὰ ξέρει τὸ σπαθί μου, πρὶν βρεθῶ
στὴν Τροία, ποῦ θὰ τὸ βάψω μ' αἷμα φοινικόν,
ἂν ἀπὸ μὲ τὴν κόρη σου πάρει κανεῖς.
"Ἦσυχη μένε· θεὸς ἐγὼ θὰ σου φανῶ
μεγάλος, χωρὶς νὰ εἶμαι· ἀλλ' ὅμως θὰ γενῶ.

ΧΟΡΟΣ

Γιὲ τοῦ Πηλέα, μίλησες ὡς ἄξιζε 975
σ' ἐσὲ καὶ στὴ σεμνὴ θαλασσινὴ θεά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

"Αχ· πῶς νὰ σ' ἐπαινέσω γιὰ νὰ μὴ φανῶ
μήτε πὼς κολακεύω, μήτ' ἀχάριστη;
Γιατ' οἱ καλοί, σὰν τοὺς παινοῦν ὑπέρμετρα,
κάπως μισοῦν ἐκείνους ποῦ τοὺς ἐπαινοῦν. 980
Ντρέπομαι μὲ τοὺς θρήνους νὰ σ' ἐνοχλῶ,
γιὰ τὰ δικά μου πάθια, ἐσὲ τὸν ἄπαθον.
Εἶν' ὁμορφο ὅμως πρᾶμα νὰ ὠφελεῖ ὁ καλὸς
τοὺς δυστυχεῖς, ἂν κι εἶναι ὁ πόνος χωριστά.
Λυπήσου με, γιατί' εἶμαι ἀξιοθρήνητη. 985
Ποῦ πρῶτα ἐνῶ γαμπρό μου σὲ φαντάστηκα,
ἔλαβα ἐλπίδα κούφια, κι ἔπειτα ταχιά
θὰ εἶναι κακὸ σημεῖο γιὰ τὸ γάμο σου,
ποῦ ἐσύ θὰ κάμεις, ἂν ἡ κόρη μου χαθεῖ,
κι ἀνάγκη ἐσύ ἀπὸ τοῦτο νὰ προφυλαχτεῖς.
Μὰ τὸ εἶπες ὡς τὸ τέλος ἀπ' ἀρχῆς καλά· 990
κι ἂν ἐσύ θέλεις θὰ γλυτώσει ἡ κόρη μου.
Θέλεις νὰ πέσει ἰκέτισσα στὸ γόνα σου ;
Σὲ κόρη αὐτὸ δὲν πρέπει· ἀλλ' ἂν τὸ δέχῃσαι,
ντροπαλὴ θάρθει μὲ τὸ βλέμμα ἐλεύτερο.
Μ' ἂν κάμεις ὅσα μοῦ εἶπες δίχως νᾶρθει αὐτή, 995
στὸ σπίτι ἄς μείνει· τὰ σεμνὰ φέρνουν τιμὴ.
"Ὅσο εἶναι δυνατὸ ὅμως χρειάζεταιαι ἡ ντροπή.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μήτε νὰ φέρεις μπρὸς μου ἐσύ τὴν κόρη σου,
μήτε, κυρά μου, ἐγὼ νὰ κακολογηθῶ.

γιατ' ὁ στρατὸς σάν ὄλος μένει ἀργὸς μαζί 1000
κακογλωσσιῆς καὶ κατηγόριες ἀγαπᾶ.

Κι ἂν παρακάλια θὰ μοῦ κάνετε κι ἂν μὴ,
γιὰ μένα εἶναι τὸ ἴδιο· ἐγὼ θάγωνιστῶ
γιὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὶς συμφορές.
*Ἄκουε καὶ μάθε πῶς δὲ σοῦ εἶπα ψέματα. 1005
Ψέματ' ἂν εἶπα κι ἄδικα περίπαιξα,
νὰ σβήσω· κι ἂν τὴν κόρη σώσω, τότε ἄς ζῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Νᾶχεις καλὸ, γιατί βοθηᾶς τοὺς δυστυχεῖς.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τῶρ' ἄκουε, γιὰ νὰ πᾶν καλὰ τὰ πράματα.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Λέγε τί θέλεις, καὶ σ' ἀκούω πρόθυμα. 1010

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Νάλλάξει γνώμη τὸν πατέρ' ὅς πείσουμε.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Εἶναι δειλὸς, φοβᾶται τὸ στρατὸ πολὺ.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Οἱ λόγοι ὅμως τοὺς λόγους πάντα τοὺς νικοῦν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

*Ἐλπίδα κρύα· ἄλλ' ὅμως τί νὰ κάμω πές. 1015

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Πρῶτα νὰ μὴ σκοτώσει, παρακάλει τον, 1015
τὸ τέκνο του· κι ἂν ἐπιμένει, ἔλα σ' ἐμέ.

Γιατὶ ἂν τὸν καταπείσεις, δὲ θὰ πρέπει ἐγὼ
νὰ μπῶ στὴ μέση, ἀφοῦ γλυτώνει ἡ κόρη σου.

Κι ἐγὼ θὰ τᾶχω μὲ τὸ φίλο πιὸ καλὰ,
μὰ κι ὁ στρατὸς δὲ θὰ με κατακρίνει κάν, 1020

ἂν λογικὰ ἐνεργήσω κι ὄχι μὲ τὴ βιά.
Κι ἂν πάει καλὰ τὸ πρᾶμα, θᾶναι εὐχάριστο
σ' ἐσένα καὶ στοὺς φίλους, καὶ χωρὶς ἐμέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Φρόνιμα πού εἶπες! *Ἄς τὰ κάνουμε ὅσα λές.

Κι ἂν δὲν πετύχω ἀπ' ὅσα θέλω τίποτε, 1025
 ποῦ θὰ σε ἰδῶ καὶ πάλι; Ποῦ νάρθῶ ἢ πικρὴ
 νὰ βρῶ βοηθὸν τὸ χέρι σου στὰ πάθια μου;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ἐγὼ ὅπου πρέπει νὰ φυλάξω, κὶ ἔγνοια σου,
 νὰ μὴ σε ἰδεῖ στὸ πλῆθος τῶν Δαναῶν κανεὶς
 σκιαγμένη νὰ διαβαίνει· καὶ μὴν ντρόπιαζε 1030
 τὸ πατρικὸ σου σπίτι, ποῦ ὁ Τυνδάραος
 εἶναι μεγάλος καὶ πολὺς στοὺς Ἕλληνες,
 καὶ δὲν ἀξίζει νὰ κατηγοριέται αὐτός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Θὰ γίνεῖ ὅ,τι εἶπες. Θὰ σ' ἀκούσω· πρόσταξε.
 Κι ἂν εἶναι θεοί, σὰ δίκιος πού εἶσαι θὰ εὐτυχεῖς· 1035
 ἂν ὄχι, γιατί τάχα νὰ μοχθοῦμε πιά;

8. ΣΤΑΣΙΜΟ Γ'.

ΧΟΡΟΣ

Στροφή

Τί γάμος τάχα γέρονταν μὲ Λιβυκὲς φλογέρες
 καὶ μὲ κιθάρες καὶ χορούς καὶ καλαμοσουραύλια,
 πῶστησαν ὅλοι μιὰ βοή στὸ Πήλιο, τότε ποῦρθαν 1040
 μὲ τὶς ὠραῖες πλεξίδες τοὺς οἱ Πιερίδες Μοῦσες
 μὲς στὸ τραπέζι τῶν θεῶν, στοὺς γάμους τοῦ Πηλέα,
 κρούοντας στή γῆς τὰ πόδια τοὺς μὲ τὰ χρυσὰ σαντάλια,
 καὶ λέγοντας τῆς Θέτιδας καὶ τοῦ Πηλέα τραγούδια, 1045
 μὲς στῶν Κενταύρων τὸ βουνό, μὲς στοῦ Πηλίου τὰ δάση;
 Καὶ τοῦ Δαρδάνου ὁ ἀπόγονος, ὁ Φρύγιος Γανυμήδης, 1050
 ἢ ἀγαπημένη ἀπόλαψη τῆς ἀγκαλιᾶς τοῦ Δία,
 νέκταρ κερνοῦσε ἀπὸ χρυσὰ καὶ βαθουλά κροντήρια.
 Καὶ στὴν ἀσπριδερὴ ἀμμουδιὰ πενήντα νιὲς Νεραΐδες 1055
 κυκλοστριφογυρίζοντας ἐχόρεψαν στὸ γάμο.

¹ Ἀντιστροφή

Μ' ἔλατα καὶ κατάχλωρα στεφάνια στολισμένους
 κὶ ὁ θίασος τῶν Κένταυρων καβάλλα στάλογά του 1060
 ἤρθε στὸ δεῖπνο τῶν εἰῶν, στοῦ Βάκχου τὸ κροντήρι.

Καί τραγουδοῦσαν κι ἔλεγον: «ὦ κόρη τοῦ Νηρέα,
 τό εἶπε ὁ προφήτης Χείρωνας, πού ξέρει ἀπό μαντεῖες, 1065
 στή Θεσσαλία μέγα φῶς μιά μέρα θά γεννήσεις·
 μέ Μυρμιδόνες πάνοπλους ὁ γιός σου αὐτός θά φτάσει
 στοῦ Πρίαμου τήν ξακουστή τή χώρα νά τήν κάψει, 1070
 φορώντας πανοπλία χρυσή, τεχνούργημα τοῦ Ἡφαίστου,
 πού δῶρισμα τήν ἔλαβεν ἀπό τή θεά του μάνα,
 τή Θέτη, πού τόν γέννησε. Τότ' οἱ θεοὶ εἶχαν κάμει 1075
 τή μυριοζήλευτη χαρά τῆς ἀρχοντοθρεμμένης
 πρώτης Νεραΐδας Θέτιδας καί τοῦ Πηλέα τὸ γάμο.»

Ἐπωδὸς

Κι ἐσένα, κόρη, οἱ Ἕλληνες θά στεφανώσουν τώρα 1080
 τήν κόμη τήν καλόπλεχτη σάν παρδαλή μοσχούλα
 βουνήσια, ἀπό τίς πέτρινες σπηλιές της, πού τή φέρνουν
 γιά τή θυσία ἀπείραχτη, καί τὸν ὠραῖο λαιμό σου
 θά κόψουν· πού δὲν ἔζησες ἐσύ μὲς στὰ σουραύλια 1085
 καί στῶν βουκόλων τὰ βοητὰ, μὸν ἔχεις μεγαλώσει
 στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας σου, γιά ἐνοῦ Ἰναχίδη ταίρι.
 Τῆς ἀρετῆς καί τῆς ντροπῆς τὸ πρόσωπο ποῦ τάχα 1090
 μπορεῖ νά κάμει τίποτε, ὅταν κρατεῖ ἡ ἀσέβεια
 τῆ δύναμη στὰ χέρια της; ὅταν περιφρονιέται
 ἀπὸ τὸν κόσμο ἡ ἀρετή; κι ὅταν νικάει τοὺς νόμους 1095
 ἡ ἀνομιά, κι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀγωνίζονται ὅλοι
 γιά νάποφύγουν τῆ θεϊκῆν ὀργῆ με κάθε τρόπο;

9. ΕΞΟΔΟΣ

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἐβγήκα ἀπὸ τὸ σπίτι θέλοντας νά ἰδῶ
 τὸν ἄντρα μου, πού λείπει τώρα ὦρες πολλές.
 Καί δακρυσμένη ἡ δόλια θυγατέρα μου 1100
 πολλοὺς συνάλλαξε ὄδυρμούς, σάν ἄκουσε
 τὸ θάνατο, πού μελετᾶ ὁ πατέρας της.
 Αὐτὸν λοιπὸν εἶχα στὸ νοῦ μου πῶρχειται
 κοντά μου, νά τος, καί γοργὰ θάποδειχτεῖ
 πῶς κάνει στὰ παιδιὰ του πράματ' ἄνομα. 1105

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τῆς Λήδας γέννα, ἐδῶ ὄξω σ' ἠῦρα γιά καλό,
νὰ σοῦ μιλήσω χῶρια ἀπὸ τὴν κόρη μας,
πού νὰ τὰκούει δὲν πρέπει, σὰ μελλόνυμφη.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καὶ τί εἶναι αὐτὸ πού βρήκες τὴν περίσταση;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Στείλε μαζί μου στή θυσία τὴν κόρη μας· 1110
κι εἶν' ἔτοιμα καὶ τὰ νερὰ γιὰ τὶς σπουνδές
καὶ τὰ κριθάρια κι ἡ καθαρτικὴ φωτιά,
καὶ τὰ μοσκάρια, πού τὸ μαῦρον αἷμα τους
θὰ τρέξει πρὶν τοῦ γάμου, γιὰ τὴ θεὰ Ἄρτεμη.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καλὰ τὰ λὲς μὲ λόγια, ἀλλὰ τὰ ἔργα σου 1115
δὲν ξέρω πῶς μπορούσα νὰ τὰ πῶ καλὰ.—
Ἔβγα, κόρη μου, τώρα· ξέρεις βέβαια
τί μελετᾷ ὁ γονιός σου. Καὶ στὰ πέπλα σου
τὸν ἀδερφό σου Ὀρέστη πᾶρε τέκνο μου.—
Νά την ὀπούρθε, ὑπάκουη στοὺς λόγους σου. 1120
Ὅσο γιὰ τᾶλλα ἐγὼ μπροστά της θὰ τὰ πῶ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τί κλαῖς, παιδί μου, καὶ θλιμμένη κάρφωσες
στὴ γῆς τὰ μάτια, καὶ κρατεῖς τὰ πέπλα ἐμπρός;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ποῦθε νάρχισω, οἰμέ, νὰ πῶ τὰ πάθια μου;
Γιατί ἐγὼ σ' ὄλα πρῶτη βγαίνω πάντοτε· 1125
δὲ βρίσκω τέλος, μήτε μέση, μήτε ἀρχή.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Τί τρέχει; Κι ὄλοι πῶς μου συμφωνήσατε,
μὲ σύγχυση καὶ ταραχὴ στὸ πρόσωπο!

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σ' ὅσα θὰ σε ρωτήσω ἀπάντα καθαρὰ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Γι' αὐτὸ μὴ με προστάζεις· μόνον ρῶτα με. 1130

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τὴν κόρη μας νὰ τὴ σκοτώσεις μελετᾷς;

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Μπά!

Φριχτά εἶπες, κι ὅσα εἶν' ἄπρεπτο φαντάζεσαι.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἐσὺ χάσε· στὸ πρῶτο ξαναπάντα μου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἄν λογικά ρωτᾷς, θάκούσεις λογικά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τέτοια ρωτῶ, κι ἐσύ μὴ μου τὰ λές ἄλλοιῶς.

1135

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ἦ μοῖρα μου καὶ τύχη κι ἄγριος δαίμονας!

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι αὐτῆς κι ἐμένα· τί κακοτυχιὰ στοὺς τρεῖς!

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Ποιός σ' ἔφταιξε ;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄπὸ μένα τὸ ρωτᾷς αὐτό ;

Δὲν ἔχει νόημα τούτη ἢ ἐξυπνάδα σου.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Χάθηκα· τὰ κρυφὰ μου πιά προδόθηκαν.

1140

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄν ὅλα μέλλεις νὰ μοῦ κάμεις τᾶμαθα.

Ἢ σιωπὴ σου κι οἱ συχνοὶ σου στεναγμοὶ
τὰ μαρτυροῦν. Μὴν κάνεις κόπο νὰ μοῦ πείς.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Νά, σιωπῶ. Ποιά ἀνάγκη μὲς στὴ συμφορὰ
κι ἀνεντροπιὰ νὰ δείξω, λέοντας ψέματα ;

1145

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄκου λοιπόν· θὰ σοῦ μιλῆσω ξέσκεπα,

δὲ θὰ σοῦ πῶ πιά αἰνίγματα στρεψόλογα.

Καὶ πρῶτα – γιὰ νὰ σοῦ πρωταναπιᾶσω αὐτὸ –

δίχως νὰ θέλω πῆρες με γυναῖκα σου,

- τὸν πρῶτο μου ἄντρα Τάνταλο ἀφοῦ σκότωσες, 1150
 καὶ κατὰ γῆς τὸ βρέφος μου τὸ χτύπησες,
 ἄγρια ἀπὸ τὰ βυζιά μου σὰ μοῦ τᾶρπαξες.
 Τότε τὰ δυό μου ἀδέρφια, τοῦ Διὸς παιδιὰ,
 μὲ τὰ λαμπρὰ ἄλογά τους σ' ἐκυνήγησαν·
 1155
 κι ὁ γέροντας πατέρας μου σ' ἐγλύτωσε
 σὰν πρόσπεσές του, κι ἔγινες πάλι ἄντρας μου.
 Κι ἀφοῦ μ' ἐσένα ἀγάπησα, δὲ θάρνηθεῖς
 πῶς στάθηκα στὸ σπίτι καὶ σ' ἐσὲ πιστή·
 1160
 στὴν Ἄφροδίτη φρόνιμη, καὶ πάσκιζα
 γιὰ τοῦ σπιτιοῦ σου τὸ καλό, ὥστε μπαίνοντας
 νὰ χαίρεσαι καὶ βγαίνοντας νὰ εἶσαι εὐτυχής.
 Σπάνιο σ' ἄντρα νάβρει τέτοιο ταίρι του·
 1165
 κι ἔχουν κακὲς γυναῖκες βέβαια οἱ πλειότεροι.
 Αὐτὸν τὸ γιὸ σὲ κόρες τρεῖς σοῦ γέννησα,
 κι ἐσύ τῆ μιὰ μ' ἀποστερεῖς σκληρόκαρδα.
 Κι ἂν σὲ ρωτήσουν : τῆ σκοτώνεις ; μὰ γιατί ;
 Τί θὰ πεῖς ; λέγε, ἢ πρέπει νάπαντήσω ἐγώ ;
 1170
 Γιὰ νάβρει τὴν Ἑλένην ὁ Μενέλαος !
 Λαμπρὰ, γιὰ μιὰ κακὴ γυναῖκα νὰ χαθοῦν
 τὰ τέκνα μας. Τὴν πίκρα νάγοράσουμε
 μὲ τὴ χαρά μας. Κι ἂν θάφήσεις σπίτι ἐμέ,
 1175
 σὰν πᾶς μὲ τὸ στρατό, κι ἀργήσεις χρόνια ἐκεῖ,
 μὲ τί καρδιά θὰ μείνω σπίτι ἐγὼ θαρρεῖς,
 ὅταν θὰ ἰδῶ ἀδειανούς ὄλους τοὺς τόπους της,
 1180
 κι ἄδεια τὰ δώματά της, καὶ μὲ δάκρυα
 θὰ κάθουμαι μονάχη, ὅλο θρηνώντας τὴν : —
 Σὲ σκότωσεν, ὦ κόρη μου, ὁ πατέρας σου,
 κι ὄχι ἄλλος, μὸν ὁ ἴδιος μὲ τὸ χέρι του.
 Τέτοιο μισθὸν ἀφήνεις μὲς στὸ σπίτι σου —
 1185
 Γιατὶ μικρὴ μονάχα χρειάζεται ἀφορμὴ
 σ' ἐμέ καὶ στὰ παιδιὰ σου, ποὺ μᾶς παραταῖς,
 γιὰ νὰ σε ὑποδεχτοῦμε καθὼς πρέπει σου.
 Λοιπόν, μὴν ἀναγκάσεις με γιὰ τοὺς θεοὺς
 κακὴ σ' ἐσὲ νὰ γένω, μήτ' ἐσύ γενοῦ.
 1190
 Καλὰ θὰ θυσιάσεις τὸ παιδάκι σου·

- 0211 μὰ τότε ποιές εὐχῆς θὰ πείς ; Τί θὰ εὐχηθεῖς
καλὸ γιὰ σένα, σφάζοντας τὸ τέκνο σου ;
Κακό σου γυρισμό, σὰν ξεκινᾷς αἰσχρά ;
Κι ἐγὼ εἶναι δίκιο νὰ εὐχηθῶ καλὸ γιὰ σέ ;
Γιὰ ἀνόητους βέβαια θὰ θαρροῦμε τοὺς θεοὺς
0211 ἂν εὐχηθοῦμε τῶν φονιάδων τὸ καλό. 1190
Καὶ θάγκαλιάσεις τὰ παιδιὰ σου σὰν ἐρθεῖς
στ' Ἄργος ; Ὅχι, ποτέ. Καὶ ποιό τὰ μάτια τοῦ
σ' ἐσέ θὰ ρίξει ἂν θὰ σκοτώσεις κάποιον τους ;
Αὐτὰ τὰ ἐσυλλογίστης ; ἢ φιλοδοξεῖς
0211 νὰ εἶσαι μονάχα βασιλιάς καὶ στρατηγός ; 1195
Πῶπρεπε δίκαιο λόγο στοὺς Ἀργεῖους νὰ πείς :
« Θέλετ', Ἀχαιοί, νὰ πᾶτε στῶν Φρυγῶν τὴ γῆ ;
Κληρώστε τίνος κόρη πρέπει νὰ χαθεῖ ».
Τὸ δίκιο αὐτὸ ἦταν, κι ὄχι ἐσύ τὴν κόρη σου
0211 χῶρια νὰ δώσεις γιὰ σφαγὴ στοὺς Δαναοὺς· 1200
ἢ κὰν τὴν Ἑρμιόνη γιὰ τὴ μάνα της
νᾶσφαζε στὴν ἀνάγκη τοῦ ὁ Μενέλαος.
Μὰ τώρα χάνω ἐγὼ ἢ πιστὴ γυναῖκα σου
τὸ τέκνο μου, κι ἢ φταίχτρα μὲ τὴν κόρη της
0211 θὰ ζεῖ εὐτυχῆς στὴν Σπάρτην, ὅταν ξαναρθεῖ. 1205
Σ' αὐτὰ νὰ μου ἀπαντήσεις, ἂν δὲ λέω καλὰ.
Κι ἂν ὁμως καλὰ τὰ εἶπα, μὴ σκοτώνεις πιά
τὴν κόρη μας, καὶ πάντα θὰ εἶσαι φρόνιμος.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

- 0211 Ἄκου την, βασιλιά μου. Καὶ τὰ τέκνα τους
πρέπ' οἱ γονεῖς νὰ σώζουν· ποιὸς τάρνιέται αὐτό ; 1210

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

- 0211 Τοῦ Ὀρφέα ἂν εἶχα τὴ φωνή, πατέρα μου,
νὰ συγκινεῖ τις πέτρες τὸ τραγοῦδι μου,
0211 κι ὁ λόγος μου ὅσους ἤθελα νὰ μάγεινε,
σ' αὐτὰ θὰ ἐρχόμουν. Μὰ τώρα ἢ ἀξιάδα μου
0211 στὰ δάκρυα στέκει· σοῦ τὰ δίνω· αὐτὰ μπορῶ. 1215
Κι ὡς κλῶνον ἱκετήριο στὰ γόνατα
σου ρίχνω τὸ κορμί μου, ποῦ σοῦ ἐγέννα αὐτή.
0211 Μὴ μ' ἀγουροσκοτώνεις· ἄς χαρῶ τὸ φῶς.

καὶ μὴ με βιάζεις ταφαντα τῆς γῆς νὰ ἰδῶ.
 Πρῶτη σὲ εἶπα πατέρα κι ἐσύ κόρη ἐμέ· 1220
 καὶ πρώτη ἐγὼ στὰ γόνατά σου ἐκάθισα
 καὶ γλυκὰ χάδια σῶδωκα καὶ μῶδωκες.
 Καὶ μῶλεγες : « Παιδί μου, τάχα θὰ σε ἰδῶ
 σὲ σπίτι ἀντρὸς εὐτυχισμένη μιὰ φορά,
 νὰ ζεῖς καὶ νὰ προκόβεις, καθὼς πρέπει μου ; » 1225
 Κι ἐγὼ πάλι, χαϊδεύοντας τὰ γένεια σου,
 πού τῶρα μὲ τὸ χέρι ἐγγίζω, σῶλεγα :
 « Τάχα κι ἐγὼ, πατέρα μου, θὰ σε δεχτῶ
 γέροντα πιά γλυκὰ - γλυκὰ στὸ σπίτι μου,
 τοὺς κόπους νὰ πληρώσω, πού μ'ἀναθρεψες ; » — 1230
 Αὐτὰ τὰ λόγια ἐγὼ θυμοῦμαι, ὅμως ἐσύ
 τὰ λησμονᾶς καὶ θέλεις νὰ σκοτώσεις με.
 Μὴ, στὸν Ἄτρεα σ' ὀρκίζω καὶ στὸν Πέλοπα,
 καὶ στή μάνα μου αὐτή, πού ἀφότου μ' ἔκαμε
 τῶρα λαβαίνει δεύτερον πόνον πικρό. 1235
 Τί φταίω γιὰ τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Πάρη ἐγὼ
 τὸ γάμο ; Τί ἦρθε γιὰ δικό μου χαλασμό ;
 Πατέρα, κοίταξέ με, δός μου φίλημα,
 γιὰ ἐνθύμησή σου κἂν νὰ τῶχω σὰ χαθῶ,
 ἂν δὲν καταπεισθεῖς στὰ λόγια μου. Ἄδερφέ,
 εἶσαι μικρὸς νὰ με βοηθήσεις, μὰ κι ἐσύ
 κλάψε, καὶ τὸν πατέρα παρακάλεσε
 νὰ μὴν πεθάνει ἡ ἀδερφή σου· αἰστάνονται
 πάντα καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ τίς συμφορές.
 Νὰ σὲ παρακαλεῖ κι αὐτὸς ἀμίλητος, 1245
 πατέρα μου. Ἄχ σπλαχνίσου κἂν τὰ νιάτα μου.
 Ναί, σὲ παρακαλοῦμε δυὸ παιδιὰ σου ἐμεῖς
 ἐγγίζοντας τὰ γένεια σου, πουλάκι αὐτός,
 κι ἐγὼ αὐξημένη. Θὰ σοῦ ἴπῳ κοντολογῆς :
 γλυκύτατο εἶν' τὸ φῶς, στὸν Ἄδη εἶν' ὁ χαμός· 1250
 κι ὅποιος ζητάει τὸ θάνατο θᾶναι τρελός.
 Κάλλια κακὴ ζωὴ, παρὰ καλὴ θανή.

ΧΟΡΟΣ

Γιὰ σέ, τρισάθλια Ἑλένη καὶ τὸ γάμο σου

πικρά οἱ Ἄτρεΐδες σκάζουν καὶ τὰ τέκνα τους.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

- Ἐγὼ ἀγαπῶ τὰ τέκνα μου κι αἰστάνομαι 1255
 τί εἶναι πικρὸ καὶ τί ὄχι· ἀλλιῶς θὰ ἤμουν τρελός.
 Φρίττω νὰ τὰ τολμήσω αὐτά, γυναῖκα μου,
 φρίττω κι ἂν δὲν τὰ πράξω. Τί νὰ κάμω ἐγώ ;
 Βλέπετε πόσος караβόφραχτος στρατός,
 κι Ἕλληνες πόσοι ἐδῶ μὲ χάλκινα ἄρματα, 1260
 ποὺ νὰ κινήσουν γιὰ τὴν Τροία δὲ μποροῦν,
 μῆτε νὰ πάρουν τάκουσμένο κάστρο τῆς,
 ἂν, καθὼς λέει ὁ Κάλχας, δὲ θυσιάσω ἐσέ.
 Καὶ τῶν Ἑλλήνων ὁ στρατὸς ποθεῖ τρελὰ
 στὸν τόπο τῶν βαρβάρων νὰ βρεθεῖ γοργά, 1265
 καὶ πάψει τους νάρπάζουν Ἑλληνίδες πιά·
 ποὺ στ' Ἄργος θὰ σκοτώσουν τὰ κορίτσια μου
 κι ἐσᾶς κι ἐμένα, ἂν δὲν τιμήσω τὸ χρησμό.
 Δὲ μ' ἔχει, κόρη, δοῦλο του ὁ Μενέλαος,
 οὐδὲ κι ἐκείνου κάνω ἐγὼ τὸ θέλημα, 1270
 μὰ ἡ Ἑλλάδα, ποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ θυσιάσω ἐσέ,
 θέλω δὲ θέλω· αὐτὴ ἔναι ἀνώτερη ἀπὸ μᾶς.
 Καὶ πρέπει, ὅσο ἀπὸ σένα κι ἀπὸ μὲ περνᾶ,
 ἐλεύτερη νὰ μένει, μηδὲ οἱ βάρβαροι
 νάρπάζουν τῶν Ἑλλήνων τίς γυναῖκες πιά. 1275

Φεύγει

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄνάπαιστοι

Ἦ παιδί μου, ὦ καλές μου,
 δυστυχία σ' ἐμὲ μὲ τὸ χάρο ποὺ σ' ἠῦρε.
 Σ' ἔχει δώσει στὸν Ἄδη καὶ φεύγει ὁ γονιός σου.

ΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄχ, ἀλίμονο μάνα, κι οἱ δυὸ μας 1280
 ὅμοια κλαίμε τὴ μαύρη μου μοῖρα!
 Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα πιά φῶς
 μηδὲ λάμψη τοῦ ἡλιοῦ, συμφορά μου!

Χιονισμένο λαγγάδι τῆς Τροίας
καὶ τῆς Ἰδᾶς βουνά, πού σ' ἔσαᾶς
εἶχε ὁ Πρίαμος ρίξει σὰν πῆρε 1285
τρυφερό ἀπὸ τῆ μάνα του βρέφος
μιὰ φορὰ γιὰ νὰ τὸ θανατώσει
τὸ παιδί του τὸν Πάρη, πού οἱ Τρῶες
ἀπὸ τότε τὸν εἶπαν Ἰδαῖο. 1290

Νὰ μὴν ἔφταν' αὐτὸς ὁ βουκόλος,
πού μεγάλωσε μέσα στὰ βόδια,
στο καθάριο νερὸ νὰ καθίσει,
πού εἶναι οἱ βρύσες ἐκεῖ τῶν Νεράϊδων, 1295
καὶ λιβάδι πού ἀνθίζουν λουλούδια
τρυφερά, κι οἱ θεές ρόδι' ἄνθη
κι ὑακίνθινα κόφτουν ἐκεῖ.

Μιὰ φορὰν ἐκεῖ πῆγε ἡ Παλλάδα 1300
κι ἡ δολόφρονη Κύπριδα κι ἡ Ἥρα
μέ τοῦ Δία τὸν ἄγγελο Ἑρμῆ·
γιὰ τὸν ἔρωτα ἡ Κύπρη καυχίωνταν,
γιὰ τὸ δόρυ ἡ Παλλάδα, κι ἡ Ἥρα 1305
πού κοιμώνταν μαζί μέ τὸ Δία
στή θεϊκὴ του τὴν κλίνη. Ἐκεῖ πῆγαν
γιὰ τῆ μαύρη τους κρίση, ὅταν εἶχαν
γιὰ τὰ κάλλη τους μάλωμα οἱ τρεῖς τους.
Αὐτὸ θάνατο φέρνει σ' ἐμένα,
μὰ στοὺς Ἕλληνες δόξα, κοπέλες. 1310

ΧΟΡΟΣ

Πρόθυμα γιὰ τὴν Τροία, σὲ πῆρε ἡ Ἄρτεμη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ὁ γονιός μου τῆ δόλιαν ἐμένα,
ἄχ μανοῦλα, μανοῦλα,
φεύγει, κι ἔρμη μ' ἀφήνει.
Ἔγω ἡ τρισάμοιρη ἐγώ, πού πικρὴ 1315
πικρὴν εἶδα τῆ μαύρην Ἑλένη,

καὶ φονεύομαι, χάνομαι, ὀϊμέ,
 πού με σφάζει ἄνομα ὁ ἄνομός μου πατέρας.

ᾠ ἡ Αὐλίδα στοὺς κόρφους τῆς τούτους
 νὰ μὴν εἶχε τὶς πρύμνες δεχτεῖ 1320

καραβιῶν χαλκοκόνταρων τόσων,
 πρὸς τὴν Τροία νὰ τὰ προβοδίσει,
 μήτ' ἐνάντιο στὸν Εὐριππο ἀέρα
 νᾶχε ὁ Δίας φυσήσει,
 πού πραῦνει ὅταν θέλει τὴν αὔρα, 1325

καὶ σ' ἄλλ' ἄρμενα δίνει βοήθεια
 καὶ χαρά, σ' ἄλλα λύπη, κι ἄλλοῦ
 τἀναγκάζει νὰ στέκονται, κι ἄλλα
 νὰ διαβαίνουν τὰ κύματα, κι ἄλλα
 τὰ πανιὰ νὰ μαζεύουν, κι ἄλλοῦ
 μ' ἄγωνιὰ νὰ προσμένουν . . . Ἀλήθεια, 1330

τί πολὺπαθη ποῦναι ἢ γενιὰ τῶν θνητῶν·
 τί πολὺπαθη ποῦναι!

Τί κακὸ στοὺς ἀνθρώπους σὰ μάθουν
 ὅσα ἡ μοίρα τους γράφει νὰ πάθουν!

ΧΟΡΟΣ

Ἄχ, τί μεγάλα πάθια, καὶ τί βάσανα
 φόρτωσε ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρου στοὺς Δαναούς. 1335

Ἐγὼ σε κλαίω μὲ τὸ κακὸν ὀπῶπαθες,
 πού ἄμποτε νὰ μὴν τῶχες πάθει, κόρη μου.

Ἔρχεται ὁ Ἀχιλλέας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μάνα μου, πλῆθος ἀνθρώπων βλέπω πῶρχεται σ' ἐμᾶς.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Εἶν' ὁ γιὸς τῆς θεᾶς, παιδί μου, πού γι' αὐτὸν ἦρθες ἐδῶ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ξεσφαλίστε μου τὶς θύρες, ὑπηρέτρες, νὰ κρυφτῶ. 1340

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μὰ γιατί, παιδί μου, φεύγεις ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ντρέπομαι τὸν ἄντρ' αὐτόν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ
Και γιατί ;

ΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ντροπή μου φέρνει τῆς παντρειάς μου ἡ ἀτυχία.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σὲ περίσταση δὲν εἶσαι πιά γιὰ ἀβρότητες πολλές.
Μόνον μείνε· καὶ δὲν εἶναι νὰ ντρεπόμαστε καιρός.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

᾽Ω ταλαίπωρη, τῆς Λήδας γέννα,

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ψέμματα δὲ λές.

1345

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

φοβερὰ βοοῦν οἱ Ἄργιτες.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τί βοή ; Γιὰ λέγε μου.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Γιὰ τὴν κόρη σου,

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σημεῖον εἶν' ὁ λόγος σου κακό.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

πῶς ἀνάγκη νὰ τὴ σφάζουν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Καὶ δὲ λέγει ὄχι κανεὶς ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Κι ἐγὼ σ' ἕναν κίντυνο ἤρθα,

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τί λογῆς τάχα, καλέ ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

νὰ με συμπετροβολήσουν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ποῦ τὴν κόρη μου βοηθᾶς ;

1350

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Ναί.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Και ποιός θάπτοτολμοῦσε νὰ σοῦ ᾿γγίξει τὸ κορμί ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

᾿Ολ' οἱ Ἕλληνες.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Και ποῦναι ὁ Μυρμιδονικός στρατός ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Αὐτὸς ἦταν ἐχτρός πρῶτος.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κόρη μου, χαθήκαμε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μ' εἶπαν δοῦλο τῆς παντρεῖᾶς μου.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τί τοὺς ἀποκρίθηκες ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Νὰ μὴ σφάξουν τὴ δική μου τὴ μελλόνυφη,

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Σωστά.

5351

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

πού ὁ γονιός της μᾶχει τάξει.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἀπὸ τ' Ἄργος ἔφερε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μὰ οἱ κραυγές τους μὲ νικοῦσαν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

᾿Ο λαὸς εἶναι κακό.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μὰ θά σε βοηθήσω.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μόνος στοὺς πολλοὺς θάντισταθεῖς ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Βλέπεις τούτους ὄπλισμένους ;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Νὰ χαρεῖς τὴ γνώμη σου.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Θά χαροῦμε.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Δέ θά σφάξουν τὸ παιδάκι μου λοιπόν ; 1360

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

*Ὅχι, θέλοντάς μου.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Θάρθρουν νά μ' ἄρπάξουν τὸ παιδί ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

*Ὁ Ὀδυσσεάς θά φέρει μύριους.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τοῦ Σισύφου ὁ ἀπόγονος ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Αὐτὸς ὅλος.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Θέλει ὁ ἴδιος, ἢ τὸν ἔβαλε ὁ στρατός ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

*Ἦθελε καὶ τὸν διαλέξαν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Γιὰ κακό, γιὰ φοινικό !

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μὰ ἐγὼ θά τὸν ἐμποδίσω.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Θά τὴν πάρει στανικῶς ; 1365

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

*Ἀπὸ τὰ ξανθὰ μαλλιά της.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τότε τί νά κάνω ἐγώ ;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Νά κρατεῖς σφιχτὰ τὴν κόρη.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κι ἔτσι πιά δέ θά σφαχτεῖ.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Μὰ γιὰ τοῦτο θάρθει ἐκεῖνος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ Διακόφτουτας τὸ διάλογο μὲ γενναία ἀπόφαση :

Μάνα μου, γιὰ ἀκοῦστε ἐμέ:

- γιατί βλέπω πού θυμώνεις μὲ τὸν ἄντρα σου ἄδικα.
Κι εὐκόλο σ' ἐμᾶς δὲν εἶναι νὰ ζητοῦμε ἀδύνατα. 1370
- Γιὰ τὴν προθυμιά τὸν ξένο δίκιο νὰ παινέσουμε.
Κοίταξε ὅμως κι ἐσὺ μήπως στὸ στρατὸ κατακριθεῖς,
δίχως ὄφελος κανένα, κι αὐτὸς πάθει συμφορά.
Ἄκουσε, μητέρα, τώρα, τί μοῦ μπῆκε μὲς στὸ νοῦ :
θέλω νὰ πεθάνω· ἀλλ' ὅμως νὰ τὸ πράξω ἐπιθυμῶ 1375
τιμημένα, σὰν ἀφήσω κάθε ἀναξιοπρεπεία.
Γιὰ μαζί μου σκέψου, μάνα, πόσον ὀμιλῶ καλά :
τώρα ὄλ' ἡ μεγάλη Ἑλλάδα ἔχει τὰ μάτια της σ' ἐμέ·
τὸ ξεκίνημα τῶν πλοίων καὶ τῶν Τρώων ὁ χαλασμός
σ' ἐμέ στέκουν, καὶ στὸ μέλλον βάρβαροι νὰ μὴ μποροῦν 1380
τῆς καλότυχης Ἑλλάδας τίς γυναῖκες πιὰ νάρπουν,
σὰν πληρώσουν τῆς Ἑλένης τὴν ὀλέθριαν ἀρπαγή.
Ἄν πεθάνω, αὐτὰ θὰ λείψουν, θᾶχω δόξα ζηλευτή,
καὶ γιὰ πάντα θὰ με λέγουν τῆς Ἑλλάδας λυτρωτή.
Καὶ δὲν πρέπει τῆ ζωῆ μου νὰ λυποῦμαι δὰ πολὺ. 1385
Μ' ἔκαμες γιὰ τὴν Ἑλλάδα, κι ὄχι μοναχὰ γιὰ σέ.
Κι ὅταν μύριοι ἄντρες μ' ἀσπίδες, κι ἄλλοι μύριοι μὲ κουπιά,
σὰν ὑβρίστηκε ἡ πατρίδα, θὰ χτυπήσουν τοὺς ἐχτροὺς
κι ἄφοβα γιὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ πεθάνουν, πῶς ἐγὼ
πού εἶμαι μιὰ ψυχὴ μονάχα, σ' ὄλ' αὐτὰ θάντισταθῶ ; 1390
Σὰν τί δίκιο τάχα λόγο θᾶχω νάντιλογηθῶ ;
Ἐπειτα κι ἐκεῖνο ἄς ποῦμε : αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ πιαστεῖ
μ' ὄλους τοὺς Ἀργείους γιὰ χάρη μιᾶς γυναίκας καὶ χαθεῖ.
Παρὰ μύριες δὰ γυναῖκες ἕνας ἄντρας κάλλια ἄς ζεῖ.
Κι ἂν ἡ Ἄρτεμη νὰ πάρει τὸ κορμί μου ἐπιθυμεῖ, 1395
στὴ θεὰ νὰ γένω ἐμπόδιο ἐγὼ θνητὴ πῶς ἤμπορῶ ;
Ἄχι. Δίνω τὸ κορμί μου στὴν Ἑλλάδα. Ἐμπρὸς λοιπὸν
θυσιάστε το, τὴν Τροία πάρτε τὴν. Μ' αὐτὰ θὰ ζεῖ
τὸνομά μου· τέκνα, γάμος καὶ τιμὴ σ' ἐμὲ εἶν' αὐτά. 1399
Πρέπει τοὺς βαρβάρους, μάνα, οἱ Ἑλληνες νὰ κυβερνοῦν
κι ὄχι ἄλλιῶς· γιὰτί εἶναι δοῦλοι οὗτοί, κι ἐμεῖς ἐλεύτεροι.

ΧΟΡΟΣ

Εὐγενικό ἔχεις, κόρη μου, τὸ φρόνημα·
ὅμως κακὴ σου ἡ τύχη κι ἡ θεὰ Ἄρτεμη.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Καλότυχον θὰ μ' ἔκανε κάποιος θεός,
ἂν σ' εἶχα ταίρι, ὦ κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονα. 1405

Γιὰ σέ εἶν' ἡ Ἑλλάδα ζηλευτὴ, κι ἐσύ γι' αὐτὴν.

Τὰ εἶπες καλὰ κι ἀντάξια τῆς πατρίδας σου.

Κι ἀφοῦ ἔχεις ὑποκύψει στὸ θεϊκὸ χρῆσμό,

τὰ ὠφέλιμα καὶ τὰν ἀγκαῖα λογάριασες.

Καὶ πλείοτερο ποθῶ σε γιὰ γυναῖκα μου, 1410

τὸ φυσικὸ σου βλέποντας τὸ εὐγενικό.

Κοίταξε· ἐγὼ νὰ σε γλυτώσω ἐπιθυμῶ

καὶ σπῆμι μου νὰ σ' ἔχω· μὰ τὴ Θέτιδα,

θλίβομαι ἂν δὲ σέ σώσω, ἀφοῦ σ' ἀμάχη ἐρθῶ

μὲ τοὺς Δαναοὺς· φριχτὸ κακὸ εἶναι ὁ θάνατος. 1415

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ :

Αὐτὰ τὰ λέω μ' ἀκλόνητην ἀπόφαση·

Φτάνει ἡ Ἑλένη πού στοὺς ἄντρες ἔβαλε

φόνους κι ἀμάχες· μὴ, καλέ μου, χάνεσαι

γιὰ μένα ἐσύ, μήτ' ἄλλον νὰ σκοτώσεις κάν.

* Ἄφησε νὰ σώσω τὴν Ἑλλάδα, ἂν ἤμπορῶ. 1420

ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Τί νὰ σου πῶ δὲν ξέρω, ὦ μεγαλόκαρδη,

σὰν ἔχεις τέτοια ἀπόφαση κι εὐγενικὰ

φρονεῖς· πῶς τὴν ἀλήθεια νὰ μὴν πεῖ κανεὶς ;

Ἄλλ' ὅμως ἴσως καὶ ν' ἀλλάξεις φρόνημα.

Γι' αὐτὸ σοῦ λέω νὰ ξέρεις τί θὰ κάμω ἐγώ. 1425

Θάρθῶ μὲ τούτους τοὺς βαριά ὀπλισμένους μου

πλάϊ στὸ βωμό, νὰ μὴ σ' ἀφήσω νὰ χαθεῖς.

Θὰ μεταχειριστεῖς κι ἐσύ τὰ λόγια μου,

ὅταν θὰ ἴδεις πλάϊ στὸ λαιμὸ σου τὸ σπαθί.

Δὲ θὰ σ' ἀφήσω ἀπ' ἀπερισκεψία σου 1430

γιὰ νὰ χαθεῖς. Πηγαίνω στὸ νὰὸ τῆς θεᾶς

κι ἐκεῖ μὲ τούτα τάρματα σὲ καρτερῶ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μάνα μου, γιατί χύνεις δάκρυα άμίλητη ;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

*Έχω τόν πόνο ή δύστυχη κατάκαρδα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πάψε, μή με δειλιάζεις· κι άκου νά σου πώ.

1425

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Λέγε, ό,τι θέλεις άπό μένα, κόρη μου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μήτε νά κόψεις τά πλεχτά σου τά μαλλιά,

μήτε μέ μαύρους πέπλους νά περιντυθείς.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κόρη μου, αυτό πώς τό είπες, άφοϋ σ' έχασα ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

*Όχι· θά ζώ, κι έσύ γιά έμέ θά φημιστείς.

1440

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πώς είπες ; Νά μήν κλαίω τή ζωή σου έγώ ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

*Όχι, διόλου, δε θά ύπάρχει τάφος μου.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Μά πώς ; Δε φικιάνουν τάφο πάντα στους νεκρούς ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μνήμα μου είν' ο βωμός τής θεάς κόρης του Διός.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Παιδί μου, θά σ' άκούσω· κι όμιλείς σωστά.

1445

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Σάν ευτυχής και τής Έλλάδας λυτρωτής.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Και τί νά πώ στις άδερφοϋλες σου άπό σέ ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μέ μαύρους πέπλους νά μη ντύσεις μηδ' αυτές.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Νά πώ άπό σένα στα κορίτσια τίποτε ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Νᾶναι καλά· καὶ τὸν Ὀρέστη ἀντρείωνε. 1450

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄγκάλιασέ τον ποὺ δὲ θὰ τὸν ξαναἰδεῖς.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἀγάπη μου, ὅσο μπόρεσες μὲ βόθηησες.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω στ' Ἄργος, κόρη μου ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ναί, τὸ γονιό μου κι ἄντρα σου νὰ μὴ μισᾷς.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Βαρὺν ἀγῶνα θὰ τραβήξει αὐτὸς γιὰ σέ. 1455

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα μὲ θυσίασε ἄθελα.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Πρόστυχα, δόλια, καὶ τοῦ Ἄτρῆα ἀνάξια.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποιὸς θὰ με πᾶει πρὶν σύρουν με ἀπὸ τὰ μαλλιά ;

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἐγὼ μαζί σου,

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δὲν τὸ λές καλά· ὄχι ἐσύ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

τὰ πέπλα σου κρατώντας. 1460

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μάνα μου, ἄκου με·

μεῖνε : κι αὐτό ἔναι γιὰ τὶς δυὸ καλύτερο.

Κι ἂς μ' ὀδηγήσει τοῦ πατρός μου ἀκόλουθος

μὲς στὸ λιβάδι τῆς θεᾶς, ποὺ θὰ σφαγῶ. 1525

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Κόρη μου, φεύγεις ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ δὲ θὰ γυρίσω πιά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἀφήνοντας τὴ μάνα ; 1465

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αὐτὸ δὲ σ' ἄξιζε.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Στάσου, μὴ φεύγεις.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δάκρυα νὰ μὴ χύνεις πιὰ.

Κι ἐσεῖς παιᾶν' ἀρχίστε γιὰ τὴν τύχη μου
στοῦ Δία τὴν κόρην Ἄρτεμη, κοπέλες μου.

Μ' εὐλάβεια ἄς στέκουν οἱ Δαναοί. Καὶ τὰ ἱερά
κανίστρια ἄς φέρει κάποιος, καὶ νὰ καίει ἡ φωτιά 1470

μὲ τὰ χυτὰ κριθάρια, κι ὁ πατέρας μου
δεξιά νὰ στέκει στὸ βωμό, γιατί ἔρχομαι
νὰ δώσω νίκη καὶ νὰ σώσω τοὺς Δαναούς.

Πρὸς τὸ βωμὸ ὀδηγᾶτε με τὴν καστροκαταλύτρα 1475
τοῦ Ἰλίου καὶ τῶν Φρυγῶ·

Φέρτε στεφάνια, δόστε μου τὰ σύμπλεχτα μαλλιά μου
νὰ στεφανώσω ἐγώ.

Μὲ τῆς θυσίας τὰ νερά στῆς θεᾶς τριγύρω ἔλατε 1480
τὸν ἱερὸ ναό·

τριγύρω στῆς καλότυχης τῆς Ἄρτεμης γυρνᾶτε
τὸν ἱερὸ βωμό.

Κι ἀφοῦ εἶν' ἀνάγκη, τὸ αἷμα μου κι ἡ ζωὴ μου θὰ πληρώσει 1485
τῆς θεᾶς τὴν προσταγή.

Μανούλα μου, τὰ δάκρυα μου σοῦ δίνω· στὴ θυσία 1490
χρειάζεται σιγή.

Κοπέλες Χαλκιδιώτισσες, γιὰ συνδοξολογᾶτε
τὴν Ἄρτεμη τὴ θεά,

ἐδῶ, ποὺ σταματοῦν γιὰ μὲ πολεμικὰ κοντάρια, 1495
στ' Αὐλιδικὰ στενά,

Ἔνα μάνα γῆς Πελασγική, καὶ χώρα μου Μυκίνα,

ΧΟΡΟΣ

Γιὰ τοῦ Περσέα τὴν πόλη λὲς καὶ τὰ Κυκλώπεια κάστρα ;

ΦΙΓΕΝΕΙΑ

μ' ἀνάθρεψες ἐσὺ 1500
 νὰ γένω τῆς Ἑλλάδας φῶς· καὶ πρόθυμα τῇ ζωῇ μου
 θὰ δώσω ἐγὼ γιὰ αὐτή.

ΧΟΡΟΣ

Αἰώνια σου ἡ τιμή.

ΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽ὦ μέρα λαμπροφώτιστη, καὶ φῶς τοῦ Δία, χαῖρε· 1505
 κι ἐγὼ σ' ἄλλη ζωῇ
 καὶ σ' ἄλλον τόπο ἐκίνησα γιὰ πάντα ἐκεῖ νὰ μείνω.
 Χαῖρε, γλυκό μου φῶς!

Ἐνῶ ἡ Ἴφιγένεια φεύγει ἀπὸ τὴ σκηνὴ καὶ προχωρεῖ ἀφοβα πρὸς τὸν τόπο
 τῆς σφαγῆς ὁ χορὸς τραγουδεῖ :

ΧΟΡΟΣ

Στροφή

Γιὰ ἰδέστε τὴ νικητρία τοῦ Ἰλίου καὶ τῶν Τρώων 1510
 πᾶει στὸν βωμὸν ἐμπρός.

Στὴν κεφαλὴ τῆς ἔβαλαν στεφάνια, τὴ ραντίζουν
 μὲ τὸ ἱερὸ νερό.

Καὶ τὸν αἵματοδίψαστο βωμὸ τῆς θεᾶς θὰ βρέξει 1515
 μὲ τὸ αἷμα τῆς τάγνός.

Θὰ κόψουν τὸν ὠραῖο τῆς λαιμό. Σὲ περιμένει
 μὲ δροσονέρι ἐκεῖ,
 κόρη, ὁ γονιὸς σου, κι ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν, πού θέλει
 στὴν Τροία νὰ βρεθεῖ. 1520

Ἀντιστροφή

Μὰ στὴ μεγάλη θεὰ Ἄρτεμη ὕμνον ὡς ποῦμε, τοῦτα
 νὰ βγοῦνε σὲ καλό.

Σεβάσμια θεά, σὰ χάρηκες θυσία ἀνθρώπου, στείλε 1525
 στὴ χώρα τῶν Φρυγῶ

τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, στὴν ἄπιστη τὴν Τροία,
 καὶ δῶσε ἐσὺ θεά

νὰ βάλει ὁ Ἀγαμέμνωνας στεφάνι τιμημένο
 μὲ τὰ ὄπλα τ' Ἀχαιῶν

τριγύρω στο κεφάλι του, και νάχει ἡ Ἑλλάδα δόξα 1530
λαμπρὴ παντοτινά.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

᾽Ω Κλυταιμῆστρα, κόρη τοῦ Τυνδάραου,
γιὰ πέρασ' ἔξω, γιὰ νάκούσεις τί θὰ πῶ.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Ἄκουσα τὴ φωνή σου κι ἦρθα ἡ δύστυχη
λαχταρισμένη ἀπὸ τρομάρα φοβερή, 1535
μὴν ἦρθες νά μου φέρεις κι ἄλλη συμφορὰ
κοντὰ σὲ τούτην.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

᾽Οχι, γιὰ τὴν κόρη σου
θέλω σπουδαῖα νὰ σοῦ πῶ και θαυμαστά.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

Λοιπὸν γιὰ πές μου γλήγορα και μὴν ἄργεῖς.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Καλὴ κυρά μου, θὰ τὰ μάθεις καθαρά, 1540
κι ὄλ' ἀπ' ἀρχῆς, ἂν δὲ σκοντάψει ἡ γνώμη μου
και μοῦ μπερδέψει λέγοντας τὴ γλῶσσα μου.

Τὴν κόρη σου ὀδηγώντας καθὼς φτάσαμε
μὲς στ' ἄλσος και στ' ἀνθόσπαρτα τῆς Ἄρτεμης
λιβάδια, ποὺ ὄλος ὁ στρατὸς συνάζονταν, 1545
εὐτύς Ἑλλήνων πλῆθος συμμαζεῦονταν.

Και καθὼς εἶδε ὁ ἀφέντης Ἀγαμέμνονας
τὴν κόρη ποὺ βαδίζει ἐκεῖ γιὰ τὴ σφαγὴ
ἀναστενάζει· στρέφει τὸ κεφάλι του
και κλαίει πεπλοσκεπάζοντας τὰ μάτια του. 1550

Κι αὐτὴ πλάι στὸ γονιὸ της ἀφοῦ στάθηκε
τέτοια τοῦ λέει : « Κοντὰ σου ἦρθα, πατέρα μου,
και τὸ κορμί μου ἐγὼ γιὰ τὴν πατρίδα μου
και γιὰ ὄλην τὴν Ἑλλάδα στὸ βωμὸ τῆς θεᾶς
πρόθυμα δίνω νὰ τὸ θυσιάσετε, 1555

σὰν εἶναι τοῦτο θέλημα θεοτικό.

Μὲ τὴ θυσία μου εἶθε νὰ εὐτυχήσετε
και νικηφόροι στὴν πατρίδα νάρθετέ.

- Τώρα κανείς νά μή με ἔγγιξει κι ἄφοβα,
 δίχως μιλιὰ, θὰ δώσω τὸ λαιμό μου ἐγώ.» — 1560
 Τόσα εἶπε· κι ὅλοι ἐθαύμασαν ἀκούοντας
 τῆς κορασιᾶς τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀρετή.
 Κι ἀφοῦ στὴ μέση στάθηκε ὁ Ταλθύβιος
 σιγὴ κηρύττει στὸ στρατὸ καὶ προσοχή·
 1565
 κι ὁ Κάλχας σὲ χρυσὸ κανίστρι ἀπόθηκε
 τάψν μαχαίρι ἀπὸ τὴ θήκη ὡς τῶσуре,
 καὶ τὸ κεφάλι τῆς κόρης στεφάνωσε.
 Κι ὁ Ἀχιλλέας τὸ βωμό τριγύρισε
 1570
 μὲ τὸ κανίστρι καὶ τὸ χερονίψιμο
 κι εἶπε : « Τοῦ Δία κόρη, ἀγριμοφόνισσα,
 ὅπου τὴ νύχτα στρέφεις τὸ λαμπρό σου φῶς,
 δέξου τὸ θῦμ' αὐτὸ πού σου προσφέρνουμε
 ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κι ὁ Ἀγαμέμνωνας,
 1575
 ἀμόλυντο αἶμα καλοπάρθενου λαιμοῦ.
 Δῶσε καλὸ ταξίδι στὰ καράβια μας
 καὶ τῆς Τροίας τὰ κάστρα νά πατήσουμε.» —
 Στέκουν οἱ Ἀτρεΐδες κι ὁ στρατὸς ἀμίλητοι.
 1580
 κι ὁ ἱερέας τὸ μαχαίρι παίρνοντας
 προσεύχεται, κι ἀποκοιτάζει τὸ λαιμό,
 ποῦ νά χτυπήσει. Ἐμένα πόνεσε ἡ ψυχὴ,
 κι ἔβλεπα χάμω· μὰ εἶδα θαῦμα ξαφνικὸ :
 τοῦ μαχαριοῦ τὸ χτύπο θᾶκουσε ὁ καθεὶς,
 ἀλλὰ δὲν εἶδε ποῦ ἡ παρθένα χάθηκε.
 1585
 Φωνάζει ὁ ἱερέας, βόησε κι ὁ στρατὸς
 θεϊκὸ σὰν εἶδαν θέαμ', ἀνεπάντεχο,
 ποῦ ἐνῶ τὸ βλέπουν, δὲν τὸ καλοπίστευαν :
 σπαρταριστὴ ἑλαφίνα κείτονταν στὴ γῆς,
 1590
 μεγάλη καὶ πανώρια, ποῦ ραντίζονταν
 ὁ βωμὸς ὅλος τῆς θεᾶς μὲ τὸ αἶμα τῆς.
 Καὶ τότε ὁ Κάλχας λέει καταχαρούμενος :
 « ὦ ἀρχηγοί μας τοῦ Παναχαϊκοῦ στρατοῦ,
 βλέπετε τὴ θυσία πῶβαλε ἡ θεὰ
 μπρὸς στὸ βωμό, ἑλαφίνα βουνοπλάνητην.
 Αὐτὴν ἀντὶ τῆς κόρης θέλει πλειότερο,

μή μολευτεῖ ὁ βωμός της μ' αἷμα εὐγενικό. 1595

Πρόθυμ' αὐτὸ τὸ δέχτηκε καὶ δίνει μας
καλὸ ταξίδι, καὶ τῆς Τροίας τὸ πάρισμο.» —

Μὲ τοῦτα ὁ κάθε ναύτης ἀναθάρρψε
κι ἔτρεχε στὸ καράβι του, ποὺ πρέπει εὐτύς
τοὺς κόρφους τῆς Αὐλίδας πιὰ ν'ἀφήσουμε 1600

καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου τὸ κῦμα νὰ περάσουμε.
Κι ἀφοῦ τοῦ Ἥφαιστου ἡ φλόγα κατανθράκωσε
τὸ θῦμα, ὁ Κάλχας προσεήθη, ὡς ἔπρεπε,
γιὰ τοῦ στρατοῦ τὸ γυρισμό. Κι ὁ βασιλιάς
μ' ἔστειλε τοῦτα νὰ σοῦ πῶ, καὶ ποιά ἔλαβεν 1605

ἡ κόρη μοῖρα ἀπὸ τοὺς θεοὺς κι ἀθάνατη
μὲς στὴν Ἑλλάδα δόξα. Μὲ τὰ μάτια μου
τὸ εἶδα καὶ λέω : ἡ κόρη πέταξε στοὺς θεοὺς.
Μετρίασε τὴ λύπη καὶ ξεθύμωσε

τάντρός σου. Δίνουν οἱ θεοὶ τάνέλπιστα· 1610
'ποιοὺς ἀγαποῦν τοὺς σώζουν· γιὰτ' ἡ μέρα αὐτὴ
εἶδε νεκρὴ καὶ ζωντανὴ τὴν κόρη σου.

ΧΟΡΟΣ

Πῶς χαίρουμαι μ' αὐτὰ ποὺ ἀκούω· τὸ τέκνο σου
λέγει πῶς μένει ζωντανὸ μὲ τοὺς θεοὺς. 1615

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

᾽Ω κόρη μου, ποιὸς τάχα σ' ἄρπαξε θεός ;
Πῶς νὰ σε χαιρετίσω ; Καὶ πῶς νὰ μὴν πῶ
πῶς στὰ χαμένα μὲ παρηγοροῦν μ' αὐτὰ,
γιὰ νὰ μὴ κλαίγω τὸν πικρὸ σου τὸν καημό ;

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Μὰ νὰ κι ἀτός του ὁ βασιλιάς μας πῶρχεται,
γιὰ νὰ σου πεῖ καὶ μόνος του τὰ λόγια αὐτά. 1620

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

Γυναίκα μου, ἀπ' τὴν κόρη μας ἐγίναμε
καλότυχοι· καὶ τώρα αὐτὴ ἔναι στοὺς θεοὺς.
Κι ἐσύ, ἀφοῦ πάρεις τοῦτο τὸ βλαστάρι μας,
πρέπει νὰ πᾶς στὸ σπίτι· κι ὁ στρατὸς κινᾶ.

Σ' ἀφήνω γειά. Μὲ χρόνια θὰ ἰδωθοῦμε πιά, 1625
σὰν ἔρθω ἀπὸ τὴν Τροία· καλὴν ἀντάμωση!

Ἐνάπαιστοι.

ΧΟΡΟΣ

Μὲ καλὸ στὴ Φρυγία νὰ φτάσεις, Ἄτρείδη,
καὶ καλὰ νὰ ξανάρθεις, καὶ λάφυρα
νὰ μᾶς φέρεις λαμπρὰ ἀπὸ τὴν Τροία.

θρόνο του, στο Μενέλαο. Τη Λήδα την είχε έρωτευτεί ο θεός Δίας, και για να την απολάβει μεταμορφώθηκε σε μακρολαίμη κύκνο (στίχ. 795). Από το Δία ἐγέννησε η Λήδα τους δυο Διοσκούρους (ἀγόρια του Δία): τὸν Κάστορα και Πολυδεύκη, που ζούσαν στὸν οὐρανὸ (πρ. στ. 770) και τὴν Ἑλένη (στ. 795).

62. **Τυνδαρίδα** = ἡ θυγατέρα τοῦ Τυνδάραου Ἑλένη.

71. **Φρυῶν** = Τρώων πρβ. στ. 662.

76. **Ἴδας μανtriά**. Ἴδῃ ἐδῶ εἶναι βουνὸ τῆς Troίας.

90. **Κάλχας**. Περιφήμος μάντης.

95. **Ταλθύβιος**. Κήρυκας Σπαρτιάτης. Οἱ κήρυκες εἶχαν και τὴν ἐκτελεστική ἐξουσία, κι ὅταν τὴν ἀσκοῦσαν κρατοῦσαν σκήπτρο (πρ. στ. 1563).

102. **Ἀχαιοί**. Οἱ Ἕλληνες ἐλέγονταν αἱ Δαναοί (135), κι Ἄργεῖοι (532, στή μετάφραση Ἄργεῖτες).

152. **Κυκλώπεια κάστρα**. Εἶναι τὰ περίφημα κάστρα τῆς Μυκῆνας, που και σήμερα θαυμάζονται. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγαν πῶς τὰ ἔχτισαν οἱ μυθολογούμενοι Κύκλωπες (Κυκλώπεια τείχη).

159. **Τοῦ Ἥλιου τὸ τετράζυγο (ἢ τετράλογο) πύρινο ἀμάξι** (ἄρμα) τὸ ἔσερναν τέσσερ' ἄλογα (πῦρ θεθρίπων τῶν Ἀελίου). Πρβ. Ν.Γ. Ἰολίτου, Λαογραφικά Σύμμεικτα Β'. 110: «Ὁ Ἥλιος κατὰ τοὺς δημῶδεις μύθους».

2. ΠΑΡΟΔΟΣ (164–302)

170. **Ἀρέθουσα**. Βρύση τῆς Χαλκίδας. Ὑπῆρχαν κι ἄλλες τρεῖς ἀκόμα ξακουστὲς Ἀρέθουσες· στή Συρακοῦσα (τῆς Σικελίας), στή Σμύρνη και στήν Ἰθάκη.

184. **Κύπρη**. Ἐλέγονταν ἡ Ἀφροδίτη· ἡ ἴδια και Παφία και Κύθηρια. (Ἴδῃ στὸν Ἰππόλυτό μου, σημ. στ. 2).

Γιὰ τὴ φιλονικία τῆς με τὴν Ἀθηνᾶ και τὴν Ἥρα ἰδῃ και στ. 1300 κ.έ.

185. κ.έ. Ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν πολεμιστῶν τῆς Troίας πρβλ. και Ἰλιάδα, Β, 494 κ.έ.

195. **Πρωτεσίλαος** Βασιλιάς τῆς Φυλάκης, στή Θεσσαλία, ἀρχηγὸς τοῦ Θεσσαλικοῦ στρατοῦ. Πρῶτος ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες ἐπήδησε στήν Τρωϊκή γῆ (Ὁμήρου Ἰλιάδ. Β, 695), ἀλλὰ και πρῶτος σκοτώθηκε ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

196. **Τὰ ζάρια**. Οἱ ἀρχαῖοι τάλεγαν πεσσοῦς. Πρ. Μήδεια στ. 68.

198. **Παλαμήδης**. Γιὸς τοῦ Ναυπλίου (πού ἱδρυσε τὴν Ναυπλίαν). ἔγγονος τοῦ θεοῦ Ποσειδώνα, φημισμένος γιὰ τὴ φρόνησή του και τὴν εὔρεσιν τῶν γραμμάτων ζ, θ, φ, χ, και τῶν «ψήφων» και πεσῶν και κύβων και μέτρων και σταθμῶν» κατὰ τὸν Σοῦϊδαν.

199. **Διομήδης**. Βασιλιάς τοῦ Ἄργους. Πρβλ. Ἰλιάδας Ε.

201. **Μηριόνης**. Ἡρώας ἀπὸ τὴν Κρήτη.

204. **Λαέρτη γιός**. Ὁ περίφημος Ὀδυσσεύς, βασιλιάς τῆς Ἰθάκης. Νησιώτικα ὄρη, δηλ. νησιά με βουνά.

Δ. Σάρρου. — Ἰφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι.

205. **Νιρέας.** Ἀπὸ τὸ νησι τῆς Σύμης, γιὸς τοῦ Χαρόπου καὶ τῆς Ἀγλαίας. Ἄλλος εἶναι ὁ Νηρέας, (Ἴδὲ ἀμέσως παρακάτω).

207. **Ἀχιλλέας.** Ὁ περίφημος γιὸς τοῦ Πηλέα καὶ τῆς Θέτιδας, βασιλιάς τοῦ λαοῦ τῶν Μυρμιδόνων, στὴ Θεσσαλία, ὁ ἥρωας τῆς Ἰλιάδας καὶ ὁ ἀντρείτερος καὶ ὠραιότερος ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες ποὺ πῆγαν στὴν Τροία. Εἶχε δάσκαλο στὴ μουσικὴ καὶ στὴ γιαντρικὴ τὸν Κένταυρο Χείρωνά (σημ. στ. 705). Ἡ μάνα του Θέτη ἦταν Νηρηΐδα (στ. 625) δηλ. θυγατέρα τοῦ Νηρέα, γιοῦ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γαίας, βασιλιά τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὑπὸ τὸ θεὸ τῆς Θάλασσης Ποσειδῶνα. Ὁ Νηρέας εἶχε γεννήσει 50 Νηρηίδες (Ἴδὲ σημ. στ. 700).

217. **Εὐμηλος.** Γιὸς τοῦ Ἀδμήτου καὶ ἔγγονος τοῦ Φέρητα, ἀρχηγὸς τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τὶς Φερέες. Πρ. Ἰλιάδα Β, 763 καὶ Ψ, 376.

248. **Τοῦ Θησέα ὁ γιός.** Ὁ Ὅμηρος στὴν Ἰλιάδα Β, 546 κ.έ. ἀναφέρει τὸ Μενεσθέα ὡς γιὸ τοῦ βασιλιά τῆς Ἀττικῆς Θησέα.

277. **Αἰνιᾶνες.** Φυλὴ Θεσσαλική.

286. **Ἐχινάδες.** Σύμπλεγμα ἀπὸ 9 νησάκια στὸ Ἴόνιο πέλαγος, κοντὰ στὶς ἐκβολὲς τοῦ Ἀχελώου (Ἀσπροπόταμου). Οἱ κάτοικοι μιᾶς ἀπ' αὐτές, οἱ Τάφιοι, ἀναφέρονται ὡς ληστρικώτατοι, (Πρ. καὶ Ὀδύσειαν, 0,427) γι' αὐτὸ καὶ ὁ Εὐριπίδης τὶς λέγει «νήσους ναυβάταις ἀσπροσφόρους», δηλ. κακοζύγωτα νησιά.

3. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ Α' (303–542).

317–401. Τροχαϊκά τετράμετρα, γιὰ τὴν ταραχὴ καὶ βιαστικὴ κίνηση, ὅπως καὶ οἱ στίχ. 855–916 καὶ 1338–1401. (Γιὰ τὴ χρήση τους Ἴδὲ Εἰσαγωγή μου στὸ ἀρχαῖο δράμα, σ. 57).

355. **Πρίαμος.** Βασιλιάς τῆς Τροίας, πατέρας τοῦ Πάρι.

360. **Ἀρτέμιδα.** Ἡ Ἄρτεμις ἦταν θεὰ τῆς παρθενίας, τοῦ κυνηγίου κτλ. Ἴδὲ Ἱππόλυτον στ. 64. Συνταυτίζεται καὶ μὲ τὴ Σελήνη καὶ τὴν Ἑκάτη. Πρβ. στ. 1571.

433. **Τὴν παρθένα πρὶν τοῦ γάμου τῆς.** Ἴδὲ σημ. στ. 718.

520. Πρβλ. Σοφοκλῆ Ἀντιγόνη. 1055: «Ὅλ' οἱ μάντιες ἀγαποῦν τὰ χρήματα».

524. **Ἡ σπορὰ τοῦ Σίσυφου.** Ἐννοεῖ τὸν Ὀδυσσεά· πρβλ. καὶ στ. 1362, καὶ Κύκλωπα στ. 104, καὶ Σοφοκλ. Φιλοκτήτη στ. 417. Ὁ Σίσυφος, βασιλιάς τῆς Κορίνθου, ἦταν φημισμένος γιὰ τὴν πανουργία του. Κατὰ τὸ Σχολιαστὴ τοῦ Αἰάντα τοῦ Σοφοκλῆ, στ. 190, ἐμυθολογοῦσαν οἱ παλαιοὶ ὅτι ἡ Ἀντίκλεια πηγαίνοντας ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν στὴν Ἰθάκη νὰ παντρευτεῖ τὸ βασιλιά Λαέρτη, ἔσιμψε στὸ δρόμο μὲ τὸ Σίσυφο, ἀπὸ τὸν ὅποιον τάχα γεννήθηκε ὁ Ὀδυσσεύς.

4. ΣΤΑΣΙΜΟ Α' (543—589)

543. **Καλότυχοι ὄσοι μέτρια.** Ὁ Εὐριπίδης πάντα ἐπαινεῖ τὰ μέτρια («πᾶν μέτρον ἄριστον») σ' ὄλα. Καί παρακάτω σ. 920. Πρ. καί Μήδεια 627, Ἴππόλυτο 264 κ.έ., 1115 κ.έ.

567 κ.έ. **Ὁ Ὀλυμπος.** Ἐδῶ εἶναι ὁ περίφημος αὐλητής καί μελοποιὸς ἀπὸ τῆ Φρυγία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μαθητῆς τοῦ Μαρσύα. Οἱ Φ ρ υ γ ι κ ἔ ς φ λ ο γ ἔ ρ ε ς (Φρύγιοι αὐλοί), κι οἱ μελωδίες (Φρύγιον μέλος), ἦταν περίφημα στὴν ἀρχαιότητα.

582. **Ἐλεφάντινα παλάτια.** Τὸ παλάτι τοῦ Μενελάου ἦταν στολισμένο μὲ χρυσάφι, ἤλεκτρο, ἄργυρο καί φίλδισι (ἐλέφαντα). Πρβ. Ὀδυσσεΐας δ, 71 κ.έ.

587. **Καί μία ἀμάχη μ' ἄλλη ἀμάχη.** Ἡ ἀμάχη (ἔρις) τῶν θεαίων φέρνει τὸν πόλεμο τῶν Ἑλλήνων.

599. **Μὴ σκοντάψει.** Τὸ σκόνταμα τῆς νύφης ἦταν κακὸ σημεῖο καί τότε καί τώρα.

5. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ Β' (590—750)

626. **Τῆς θεᾶς Νεραΐδας.** Δηλ. τῆς Θέτιδας, θυγατέρας τοῦ Νηρέα, μάνας τοῦ Ἀχιλλέα (Ἰδῆ σημ. στ. 207). Γιά τὶς Νεραΐδες τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ Ἰδῆ Ν. Γ. Πολίτου Νεοελλην. Μυθολ. καί Λαογραφικὰ Σύμμεκτα τ. Α' καί Γ'.—Λεξικογρ. ἀρχεῖον τ. Ε'.—Σ. Κυριακίδη Ἑλλην. Λαογραφία τ. Α, σ. 184.—Μεγ. Ἐγκυκλοπαιδεία καί Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη.

662. **Φρύγες.** Ἐννοεῖ τοὺς Τρῶες, καθὼς καί τοὺς στ. 788, 1197,

697. κ.έ. **Αἴγινα.** Ἐδῶ ἐννοεῖ τὴ νύφη Αἴγινα, θυγατέρα τοῦ Ἀσωποῦ, ποὺ γέννησε ἀπὸ τὸ Δία τὸν Αἰακὸ, τὸν πρῶτο βασιλιὰ τοῦ νησιοῦ τῆς Αἴγινας.

Ὁ **Αἰακὸς** ἦταν πατέρας τοῦ Πηλέα (πάππος τοῦ Ἀχιλλέα) καί τοῦ Τελαμώνα.

700. **Νηρέας.** Ὁ πατέρας τῆς Θέτιδας, Ἰδ. στ. 207.

705. κ.έ. **Χείρωνας... Κένταυρος.** Ὁ Χείρωνας γιὸς τοῦ Κρόνου καί τῆς Φιλύρας, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς Κενταύρους, ξακουσμένος γιὰ τὴ σοφία του, τὴν καλωσύνη του καί τὶς πολεμικὲς, γιατρικὲς καί μαντικὲς γνώσεις του. Ἦταν δάσκαλος τοῦ θεοῦ τῆς γιατρικῆς Ἀσκληπιοῦ, τοῦ Ἡρακλεῖ, τοῦ Ἀχιλλέα (σ. 207) καί ἄλλων.—Οἱ Κένταυροί ἦταν ἀρχαῖοι μεγαλόσωμοι κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας. Ἐμυθολογοῦσαν (μετὰ τὸν Ὀμηρο) ὅτι ἀπὸ τῆ μέση κι ἐπάνω ἦταν ἄνθρωποι κι ἀπὸ τῆ μέση ἦταν ἄλογα.

713. **Ὁ Ἀπιδανὸς ποταμὸς.** Σήμερα λέγεται Φερσαλίτης (ἦταν στὴ Φθία, ἡ ὁποία τότε ἦταν πολιτεία τῆς Θεσσαλίας). Ἐνώνεται μὲ τὸν ποταμὸ Ἐνιπέα (τώρα Τσεναρλῆ) καί χύνεται στὸν Πηνειό. Ὁ Ἀπιδανὸς στὴν Ἐκάρβη (στ. 452) λέγεται «ῥαίων νερῶν πατέρας, ποὺ λιπαίνει τὰ χωράφια».

717. **Σὰν καλορθεῖ τοῦ φεγγαριοῦ τὸ γέμισμα** (ὄταν σελήνης εὐτυχῆς ἔλθῃ κύκλος). Τὸ γέμισμα τοῦ φεγγαριοῦ (πλησιφαῆς σελήνης) καὶ σήμερα θεωρεῖται αἴσιος οἰωνὸς γιὰ τοὺς γάμους, γιὰ τὴ φυτεία κ.τ.λ.

718. **Στῆ θεὰ θυσία γιὰ τὸν πρόγαμο ἔσφαξες** (προτήλεια δ' ἤδη παιδὸς ἔσφαξας θεᾶ); Προγάμια ἢ προτέλεια ἐλέγονταν ἢ πρὶν τοῦ γάμου γιορτὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ κόρη ἢ οἱ γονεῖς τῆς πρέσφερναν θυσία στὸ θεᾶ Ἥρα ἢ στὴν Ἄρτεμη (πρ. καὶ στίχ. 433 καὶ 1110 κ.έ.) Καὶ σήμερα ἀκόμα στὸ Ζαγόρι τῆς Ἡπείρου, κὶ ἀλλοῦ στὴν Ἑλλάδα, πρὶν τοῦ γάμου πηγαίνουν προσφορὰ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ μεταλαβαίνουν ἡ νύφη κὶ ὁ γαμπρός. Ἐκεῖ ὁ γάμος στὶς εὐχῆς λέγεται τέλεια (τρισύλλαβον). Ἔτσι στοὺς ἀρραβῶνες εὐχονται «καὶ στὴν τέλεια (ἢ στὰ τέλεια) μὲ ὑγεία».

732. **Στῆ λαμπάδα ποῖον;** Ἡ μάνα κρατοῦσε τὴ λαμπάδα στὸ γάμο τῶν παιδιῶν τῆς. Πρ. Μήδεια 1027, Φοίνισσες 344 κ.έ.

738. **Ἀργίσισα θεᾶ.** Ἡ Ἥρα ἦταν ἡ πολιοῦχος θεὰ τοῦ Ἄργου, ἡ προστάτισσα τοῦ γάμου. Αὐτὴν ἐπικαλεῖται ἡ Κλυταιμῆστρα.

6. ΣΤΑΣΙΜΟ Β' (751–800)

751. **Σιμόης** (Σιμόεις, γεν. Σιμόεντος). Ποτάμι τῆς Τροίας ποὺ εἶχε «ἀργυροεῖδεις δίνας».

755. **Στῆς Τροίας... στὸ Ἀπολλώνιον Ἴλιον.** Τὸ Ἴλιον, πρωτεύουσα τῆς Τρωϊκῆς χώρας, ἦταν ἀφιερωμένο στὸν θεὸν Ἀπόλλωνα ἢ Φοῖβον, ὁ ὁποῖος ἦταν πολιοῦχος καὶ θεμελιωτὴς τῶν κάστρων τῆς.

757. **Κασσάντρα.** Θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τροίας Πριάμου. Αὐτὴ εἶχε λάβει ἀπὸ τὸ θεὸν Ἀπόλλωνα μαντικὴ δύναμη. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν ἀνταποκρίθηκε στὸν ἔρωτα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, τὴν καταράστηκε καὶ αὐτὸς νὰ προφητεύει μόνον τὰ κακὰ, χωρὶς ὁμως νὰ τὴν πιστεύει κανένας. Ἀφοῦ πῆραν οἱ Ἕλληνες τὴν Τροία, τὴν πῆρε σκλάβα του ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ τὴν ἔφερε στὴν Μυκῆνα, ὅπου (κατὰ τὴν Ὀδύσεια τοῦ Ὀμήρου, λ. 420 κ.έ.) τὴ σκότωσε κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνονα ἡ φόνισσα γυναῖκα του Κλυταιμῆστρα.

770. **Διόσκουροι.** Οἱ δύο ἀδερφοὶ τῆς Ἑλένης καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας Κάστορας καὶ Πολυδεύκης, παιδιά τοῦ Δία ἀπὸ τῆς Λήδα, ποὺ ζοῦσαν στὸν Οὐρανό. Ἴδὲ σημ. 49.

773. **Πέργαμον.** Ἡ ἀκρόπολις τῆς Τροίας.

775. **Ὁ Ἄρης φονικὸς** = ὁ φονικὸς πόλεμος τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἄρης ἦταν θεὸς καὶ προσωποποίηση τοῦ πολέμου. Ἴδὲ Ἀντιγόνη μου στ. 124.

788. **Λυδὲς καὶ Φρύγισες.** Οἱ γυναῖκες τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Φρυγῶν, λαῶν γειτόνων καὶ συγγενῶν μὲ τοὺς Τρῶες, μὲ τοὺς ὁποῖους πολλὲς φορὲς συνταυτίζονται ὅπως κὶ ἐδῶ (πρβ. καὶ στ. 662).

795. **Ἑλένη γέννημα τοῦ κύκνου.** Ἴδὲ σημ. Πρβ. καὶ Εὐριπίδῃ Ἑλένη, στ. 17-21 κ.έ.

7. ΕΠΙΣΟΔΙΟ Γ' (801—1035)

812. **Φάρσαλος.** Σήμερα Φάρσαλα, πολιτεία τῆς Θεσσαλίας.

814. **Μυρμιδόνες.** Λαὸς στὴ Θεσσαλία. Ἴδὲ στ. 207.

821. κ.έ. Δὲν ἐπιτρέπονταν στὶς τίμιες νιῆς γυναῖκες νὰ βγαίνουν μόνες τοὺς ἐμπρὸς σ' ἓνα ξένον καὶ νὰ ὀμιλοῦν θαρρετὰ μ' αὐτόν. Τὸ ἴδιο σύστημα διατηρεῖται καὶ σήμερα ἀκόμα στὴν Ἠπειρο καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

821. **Ἵθθαία Ντροπή** (Ἵθ πόντια Αἰδώς). Ἡ **Ντροπή** (Αἰδώς) προσωποποιεῖται καὶ στὸν Ἰππόλυτο, στ. 78.

855—916. Στιχομυθία σὲ τροχαῖο τετράμετρο. Ἴδὲ σημ. 317—401.

855. **Αἰακίδη** (Αἰακοῦ γένεθλον). Ἐννοεῖ τὸν Ἀχιλλεὺς ποὺ ἦταν γιὸς τοῦ Πηλέα καὶ ἕγγονος τοῦ Αἰακοῦ. Ἴδὲ σημ. 207 καὶ 697.

Νᾶχεις παιδιὰ κακὸ εἶναι. Τὸ ἴδιο νόημα μᾶς δίνει ὁ Εὐριπίδης καὶ στὶς Φοῖνισσες στ. 358, καὶ στὴ Μήδεια 1090 κ.έ. Καὶ ὁ Σοφοκλῆς στὴν Ἡλέκτρα 770 κ.έ. Καὶ ὁ Αἰσχύλος στοὺς Ἐπτὰ ἐπί Θῆβ. 1031. Τὶς ἴδιες σκέψεις κάνει καὶ ὁ λαὸς μας.

920. **Μέτρια.** Ἴδὲ σημ. 543.

931. **Ἄρη.** Ἴδὲ σημ. στ. 775.

952. **Σίπυλος.** Πολιτεία στὴ Λυδία τῆς Μικρασίας, στὰ ριζὰ τοῦ ὀμίμου βουνοῦ. Ἀπὸ κεῖ κατάγονταν ὁ Τάνταλος, πρόγονος τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ Μενελάου.

8. ΣΤΑΣΙΜΟ Γ' (1036—1097)

1036. **Μὲ Λιβυκὲς φλογέρες** (διὰ λωτοῦ Λίβυος). Οἱ φλογέρες (αὐλοῖ) τῆς Λιβύας (στὴν Ἀφρική) ἀπὸ ξύλο λωτοῦ, ἦταν φημισμένες. Πρβ. καὶ στ. 439 (σουραῦλια ἀπὸ λωτό), Φοῖνισσες, σ. 793, Ἑλένη σ. 170, Ἄλυστ. 346. Πρβλ. καὶ Φρυγικὲς φλογέρες, στ. 576.

1038. **Καὶ μὲ καλαμοσουραῦλια** (συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμοεσσᾶν). Ἐννοεῖ φλογέρες τοῦ (θεοῦ τῶν βοσκῶν) Πανός, ἀπαρτισμένες ἀπὸ πολλὰ καλάμια καὶ διάφορες ἀπὸ τῆ φλογέρα τοῦ Λιβυκοῦ λωτοῦ.

1040. **Πιερίδες (Μοῦσες).** Κατὰ τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου (53, 915) οἱ Μοῦσες γεννήθηκαν ἀπὸ τὸ Δία καὶ τὴ Μνημοσύνη στὴν Πιερίδα, κοντὰ στὸ Θεσσαλικὸ Ὀλυμπο.

1046. **Στῶν κενταύρων τὸ βουνό,** δηλ. στὸ φημισμένο Πήλιο.

1048. κ.έ. Ὁ Γανυμήδης ἦταν Δαρδανίδης δηλ. ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, γενάρχη τῆς Τροίας. Ἐδῶ λέγεται καὶ Φρύγιος = Τρωαδίτης. Μυθολογοῦσαν πῶς τὸ Γανυμήδη τὸν ἄρπαξεν ὁ Δίας ζωντανὸ στὸν οὐρανὸ.

1056. **Πενήντα νιῆς Νεραΐδες (ἢ Νεροκόρες)** (πεντήκοντα κόραι Νηρέως) Ἴδὲ καὶ στ. 1295). Γιά τὶς Νεραΐδες, ἀρχαῖες καὶ νῆες, ἔγραψαν ἔκτενῶς ὁ ἀοίδιμος Ν. Γ. Πολίτης. Ἴδὲ σημ. 626, καὶ «Ἰχνευτὰς Σατύρους» μου σημ. στ. 35.

1060. **Στὸ δαίπνο τῶν θεῶν τοῦ Βάκχου τὸ κροντήρι.** Ποιητικά, δηλ. στὸ φαγοπότι τῶν θεῶν. Ὁ Βάκχος ἦταν θεὸς τοῦ σταφυλίου καὶ τοῦ κρασιοῦ. Γιὰ τὸ Βάκχο Ἰδὲ Εἰσαγωγή μου στὸ Ἄρχαϊο δράμα σ. 9 καὶ Ἀντιγόνη μου σημ. στ. 1115.

1064–6 **Χείρνας... Μυρμιδόνες** Ἰδὲ στ. 207 καὶ 705.

9. ΕΞΟΔΟΣ (1098–1629)

1071. **Ὁ Ἥφαιστος**, γιὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἦταν θεὸς καὶ προσωποποίηση τῆς φωτιάς καὶ περὶφημος τεχνουργὸς τῶν μετάλλων.

1088. **Ἰναχίδη** = γιοῦ ἢ ἀπογόνου τοῦ Ἰνάχου, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ πρῶτος μυθικός βασιλιάς τοῦ Ἄργου.—Ἰναχος καὶ ποταμὸς τοῦ Ἄργου.

1090–1095. Γράφοντας αὐτὰ ὁ Εὐριπίδης εἶχε στὸ νοῦ του βέβαια τὴ μεγάλη διαστροφή τῶν ἠθῶν στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν ὀλέθριο Πελοποννησιακὸ πόλεμο. Ἰδὲ Θουκυδίδη III, 82 κ.έ.

1111–12. **Νερά γιὰ τίς σπονδᾶς** (χέρνιβες)... κριθάρια (οὐλοχύνται ἢ προχύνται) ποὺ τάρριχναν στὴ φωτιά τῆς θυσίας, καὶ καθαριστικὴ φωτιά (πῦρ καθάρσιον). Ἰδὲ καὶ στ. 1470 κ.έ. καὶ Ἡλέκτρας Εὐριπίδη 801 κ.έ. Πρβλ. καὶ τὰ Ὀμηρικά, Ἰλιάδας Α 449, 458.

1150. **Τάνταλος**. Γιὸς τοῦ Θυέστη, ἔγγονος τοῦ Πέλοπα καὶ δισέγγονος τοῦ μυθικοῦ γιοῦ τοῦ Διὸς βασιλιᾶ Ταντάλου.

1153. **Τὰ δύο μου ἀδέρφια**. Τὸν Κάστορα καὶ Πολυδεύκη (σημ. 49)

1159. **Στὴν Ἀφροδίτῃ φρόνιμη**. Στὸν ἔρωτα φρόνιμη.

1197. **Φρυγῶν γῆ** = ἡ Τροία (πρ. σημ. στ. 662).

1211. **Ὀρφείας**. Περίφημος μυθικός ποιητὴς καὶ μουσουργὸς τῶν Ἑλλήνων. Πρ. Βάκχες 562. Περισσότερα Ἰδὲ στὸν Ἰππόλυτο, σημ. 953. Ἀνάλογα μὲ τὴν Ἰφιγένεια λέγει ὁ Εὐριπίδης στὴν Ἄλκηστις σ. 357, βάνοντάς τα στὸ στόμα τοῦ Ἀδμήτου. Πρβ. καὶ Ἀλκιστῆς σημ. στ. 966.

1216. **Ἰκετήριο κλώνο** (ἰκετηρίαν). Οἱ ἰκέτες προσφεύγοντες κατέθεταν στοὺς βωμοὺς ἢ στὰ γόνατα τοῦ προσώπου ποὺ ἰκέτευαν κλώνους ἐλιάς ποὺ κρατοῦσαν στὰ χέρια τους.

1233. **Ὁ Ἀτρέας** ἦταν πατέρας τοῦ Ἀγαμέμνονα, κι ὁ Πέλοπας γπάππος.

1236. **Ὁ Πάρης** ἐλέγονταν τιμητικὰ καὶ Ἀλέξανδρος.

1241. **Ἀδερφε μου**. Ἐπικαλεῖται τὴ βοήθεια τοῦ Ὀρέστη.

1247. **Ἐγγίζοντας τὸ γένειο σου** (πρὸς γενεῖου). Οἱ ἀρχαῖοι ἰκέτευαν ἐγγίζαν τὸ γένειο καὶ τὰ γόνατα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποῖου ζητοῦσαν τὴν προστασία.

1250. Τὸ ἴδιο λέει κι ὁ λαὸς μας :

«Καὶ μὲ τὰ τόσα βάσανα πάλ' ἡ ζωὴ γλυκεῖα ἔναι,
κι ὁποῖος τὸ θάνατο ζητᾷ πολὺ τρελλὸς θελά ἔναι»—

Ἀντίθετα ὁ Σοφοκλῆς στὸν Αἴαντα στ. 479 λέει :

«Γιατί ντροπή 'ναι νά ποθει μακριά ζωή,
 ὅποιος δὲ βρῖσκει λυτρωμὸ ἀπὸ τὰ κακά . . .
 'Αλλὰ ἢ νὰ ζήσει τιμημένα ὁ εὐγενής,
 ἢ νὰ πεθάνει μὲ τιμὴ . . . ».

Κι ὁ Ρήγας ὁ Φεραῖος :

«Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύτερη ζωή
 παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακῆ».

1285 κ.έ. Ὁ Πρίαμος ἔρριξε τὸν Πάρη στὰ βουνὰ τῆς Ἰδίας, γιατί ἡ Ἑκάβη, πρὶν γεννησεῖ τὸ παιδί, ὄνειρεύτηκε ὅτι θὰ γεννοῦσε ἓν' ἀναμμένο δαυλί, ποὺ θάκαιεν ὅλην τὴ χώρα. Ἀφοῦ μεγάλωσε τὸ παιδί μὲς στοὺς βοσκούς, κι ἀνδραγάθησε, βρῆκε τοὺς γονεῖς του κι ἤρθε στὸ πατρικὸ του παλάτι μολονότι ἡ ἀδερφή του Κασσάντρα ἦταν ἐνάντια. Αὐτὸν τὸν μῦθο τὸν πραγματεύτηκε ὁ Εὐριπίδης στὴν τραγωδία του « Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς » ποὺ δὲ σώζεται. Γιὰ τὸ μῦθο ἰδὲ Ἀπολλόδωρο 3, 12, 5.

1259. **Νεράϊδων.** Ἔτσι μεταφράζω τὸ ἀρχαῖον Ν υ μ φ ῶ ν πῶχει τὸ κείμενο. Α ἱ Ν ὕ φ α ι τῶν ἀρχαίων ἦταν κατώτερες θεότητες, πανώριες καὶ χαριτωμένες. Προσωποποιοῦσαν καὶ προστάτευαν τὰ νερά (Ναϊάδες, Κρηναῖαι, Πηγαῖαι), τὰ βουνὰ (Ὀρειάδες, Ὀρεσιτιάδες), τὰ δέντρα καὶ τὰ δάση (Δριάδες, Ἀμαδρυάδες, Μελιάδες) κ.τ.λ. Κατοικοῦσαν συνήθως σὲ σπηλιές. Ἔσιμigan καὶ μὲ θεοὺς καὶ μὲ θνητοὺς. Ἀνάλογα πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἔχουμε κι ἔμεις Νεράϊδες βουνήσιες καὶ Νεράϊδες θαλασσινές. Ἰδὲ περισσότερα στοὺς «Ἰχνευτὰς Σατύρους» μου, σημ. στ. 35. Πρβλ. καὶ σημ. 1056.

1300 κ.έ. Γιὰ τὴν κρίση τῶν τριῶν θεῶν κάνει λόγο ὁ Εὐριπίδης καὶ στὴν Ἀ ν δ ρ ο μ ά χ η του, στ. 283, στὴν Ἑλένη στ. 23 κ.ά.

1362. **Σισύφου ἀπόγονος.** Ἐννοεῖ τὸν Ὀδυσσεά. Ἰδὲ σημ. 524.

1948 κ.έ. Ἐπίστευαν ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Ἄργου ἦταν Πελασγοί. Ἰδὲ Ὁ ρ έ σ τ η ν 682. Στις Ἰ κ έ τ ι δ ε ς τοῦ Αἰσχύλου ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργου λέγεται Πελασγός, γιὸς τοῦ Παλαίχθονα. Ὁ ἥρωας Περσέας ἐνομιζόνταν θεμελιωτῆς τῆς Μυκῆνας. Ἰδὲ Πausanias Β, 16, 3.—Πρβλ. καὶ σημ. 152. Γιὰ τὸν Περσέα, γιὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης, ἰδὲ στὴν Ἀ ν τ ι γ ό ν η μου σημ. 994.

1532 κ.έ. **Ἀγγελιοφόρος.** Στὸ ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ θέατρο οἱ τραγικὲς πράξεις δὲν γίνονταν μπροστὰ στὰ μάτια τῶν θεατῶν, ὅπως στὸ νεώτερο θέατρο. Ἡ ἐκτέλεση τέτοιων πράξεων μπροστὰ στὰ μάτια τῶν θεατῶν εἶναι πρᾶμα βδελυρὸ. Μόνον ὁ Αἴας τοῦ Σοφοκλῆ αὐτοκτονεῖ μπροστὰ στὰ μάτια τῶν θεατῶν. Τὴν ἀφήγηση τῶν τραγικῶν πράξεων ὁ ποιητῆς ἔβανε στὸ στόμα τοῦ μαντατοφόρου (ἀγγέλου), ἀφοῦ τὴν τεχνουργοῦσε μὲ μεγάλη σαφήνεια, ζωηρότητα καὶ παραστατικότητα. (Πρβλ. ἀφηγήσεις στὸν Ἰππύλυτο, Μήδεια, Βάκχες, Ἑκάβη κ.τ.λ.).

Στὴν φημισμένη Ἰταλικὴ μετάφραση τῆς Ἰ φ ι γ έ ν ε ι α ς ἔν Α ὕ λ ι δ ι ἀπὸ τὸ Τ ζ ι ο ὗ ν ι ο Γ κ α ρ α β ά ν ι, ποὺ παίχτηκε τὸ Μάη τοῦ

1930 στο άρχαιο θέατρο τής Συρακούσας, τὸ Ἴταλικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ ἀρχαίου δράματος καὶ ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ διαγωνισμοῦ ἀναγκάστηκαν γιὰ λόγους καλλιτεχνικοῦ καὶ φιλολογικοῦ γιὰ τὴ νέα μετάφραση τῆς τραγωδίας αὐτῆς νάποκόψουν ὀλόκληρη τὴν τελευταία σκηνὴ τοῦ Ἄγγελιοφόρου, ποὺ παρουσιάζεται στὸ ἀρχαίον κείμενον γιὰ νὰ ἀφηγηθεῖ τὸ θαῦμα ποῦ ἐγίνε στὸ βωμὸ τῆς θεᾶς Ἄρτεμης, τὴν ἀντικατάσταση δηλ. τοῦ θύματος μὲ μιὰ ἐλαφίνα καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς Ἰφιγενείας στοὺς οὐρανοὺς.

1559. **Κανείς νὰ μὴ μ' ἀγγίξει.** Τὸ ἴδιο λείει κι ἡ Πολυξένη, στὴν Ἑκὰ β η, στ. 547.

1563. **Ταλθύβιος.** Ἰδὲ σημ. 95.

1571. Ἡ θεὰ τῆς παρθενείας καὶ τοῦ κυνηγίου Ἄρτεμις συνταντίζεται καὶ μὲ τὴ Σελήνη. Πρβ. Ἰφίγ. ἐν Ταύροις, 21.

024000029877

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ' 1976 (ΙV) ΑΝΤΙΤΥΠΑ 110.000 ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2684/8-4-76

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΕΝΩΣΙΣ ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΑΦΟΙ ΧΑΤΖΗΧΡΥΣΟΥ & ΣΙΑ

